

MIRADOR

Preu : 35 Ptes - N° 2-3

Tardor - Hivern 1966-67

P 20-3-2/5

Les eleccions sindicals i la tàctica de l'oposició democràtica per Josep Pallach **La revolta dels estudiants de Barcelona** per Heribert Barrera **Els sindicalistes opinen** Sadurní Carod, Antoni Turón, Josep Buiria **Catalunya comença a les barraques** per Victor Alba per Eugeni Xammar **Apoteosi del provincialisme**

« No et fuis mai del tot de la gent que no es vesteix com tothom » (vell proverbi jueu)

SUMARI

Editorial

La Qüestió essencial

La situació política

El referèndum i la successió *per Anton Fabre*

La situació econòmica

L'evolució de l'economia espanyola i el « Plan de desarrollo » *per Marc Perellada*

Carta de Madrid

Tres pretendientes y un pretendido *por Sartor Resartus*

Les eleccions sindicals i

la tàctica de l'oposició democràtica *per Josep Pallach*

Els sindicalistes opinen

— Sadurní Carod, Josep Buïria, Antoni Turón, i Rodolf Guerra

Catalunya comença a les barraques

per Victor Alba

Les esquerres l'any 1931 i avui

per Joan Sauret

Ha mort Rafael Tasis

Extractes del seu últim parlament.

Els Catòlics i la « pesantor sociològica »

per Josep Recasens

Radiografia mallorquina

per Baltasar Porcel

La revolta dels estudiants de Barcelona

per Heribert Barrera

Els nostre veïns

Unitat i renovació del socialisme Itàlia

per Aldo Garosci

Portugal, Salazar i el futur

per Alberto Lopes

Mirador indiscret

Pam i pipa a Mendizábal *per Romà Vall*

Lleida se'ns en va

Papa nostre que sou en el cel

Les autopistes i les caixes *per Joan Ribes*

Apostosi del provincialisme

per Eugeni Xammar

Han col·laborat en aquest número de « Mirador »: Enric Roig i Queral per les traduccions i correccions — Joan Hurtado per les caricatures — Daniel Lattes per la campaginació.

Les fotos son de les agències Keystone pàgines 3 i 33; Henri Cartier-Bresson (Magnum) pàgines 10, 18 i 25 i Violet, pàgines 11 i 19.

CARTA AL LECTOR

Estimats lectors:

Moltes gràcies per la magnífica acollida que heu fet al primer número.

Hem rebut moltes cartes d'amics i de desconeguts, unes felicitant-nos, altres criticant-nos. No podem contestar-les totes. A partir del pròxim número iniciarem una secció de « Cartes dels lectors » que serà la millor manera d'establir una autèntica col·laboració entre Mirador i els que el lleixen.

Aquest segon número és un número doble que cobreix la tardor i l'hivern, més voluminos, és una mica més car: 35 pessetes. El tercer número tractarà d'Europa i dels problemes i les esperances que ens planteja. Si aconseguim, com esperem, mantenir l'equilibri financer, el tindreu aquesta primavera. Per això necessitem la vostra ajuda. Com donar-la? **COMPRANT-MIRADOR.**

Les signatures del primer número han inspirat un cert respecte als serveis del Ministeri d'Informació però aquest respecte no ha anat fins a deixar-nos el vendre normalment.

ON PODEU TROBAR MIRADOR

— Pels que viuen Catalunya.

Si un amic no us l'ha fet passar, el podeu anar a comprar a Perpinyà a l'adreça del nostre administrador: Josep Buïria, 8, rue Rigaud. També el podeu trobar a alguns quioscs i llibreries d'aquesta ciutat o d'Andorra.

— Pels que viuen a fora de Catalunya.

El podeu trobar en els mateixos llocs però és més senzill adraçar-vos per carta al nostre administrador Josep Buïria, 8, rue Rigaud, Perpinyà precisant-li quans números i on desitjau rebre'ls. Per a pagar-los podeu enviar un xec a nom de Josep Buïria.

Editorial

LA QÜESTIÓ ESSENCIAL

¿ **QUAN** i com podrem passar el fossat que ens separa, els qui anem a treballar cada mati, dels prínceps que ens governen o més ben dit que no ens deixen governar? La democratització de la societat espanyola és inscrita en la història. Qui pot retardar-la? Qui pot accelerar-la? Tot i essent ja avui el nostre país complexe i difícil de reduir a esquemes simplificats, hi veiem dos grans forces: les dissolvents i les aglutinadores.

LES dissolvents són totes aquelles que no creuen en la democràcia. Curiosament aquestes forces s'han vist obligades, davant dels progressos indiscutibles d'aquesta forma de govern, de batejar llurs doctrines amb aquest mot. És així que les forces que foren obertament totalitàries parlen de « democràcia orgànica » i que el partit comunista espanyol parla de « centralisme democràtic ». Hem de notar que tant les unes com les altres estan en plena crisi.

SI l'Espanya pobra i sub-industrialitzada del 1936 deixà finalment pas a les forces totalitàries filles de la gran crisi econòmica del 1929, és evident que ja no poden avui governar amb els mateixos mètodes, un país que, malgrat greus contradiccions estructurals, s'ha dotat, com la Itàlia del 1940, d'una infraestructura industrial i tecnològica que sense posar-la ni molt menys al nivell dels països europeus, l'ha fet entrar definitivament en l'era de les societats industrials del segle vint. Les forces de l'Espanya negra que s'imposaren per la violència estan fora de la realitat d'avui i en intentar d'adaptar-s'hi, han entrat en crisi. Crisi lenta però inexorable que va obligat poc a poc alguns sectors del règim a acceptar el joc democràtic bo i deixant perdurar encara duríssims reductes totalitaris que han arrelat fortament en el país després de tans segles d'obscurantisme, i que segueixen manifestant-se com ho prova la recent reforma del codi penal.

L'EVOLUCIÓ de les posicions comunistes és d'un altre ordre. Abans que tot cal preguntar-se si hi ha hagut evolució. Tot porta a creure que no. L'aparell del P.C.E. és el mateix vell aparell estalinista del passat i recentment els elements joves que tenien posicions democratitzants han estat expulsats. En el pla català, oposant-se a les aspiracions del nostre poble, els comunistes segueixen aferrissadament antifederal. En el pla sindical, no ha abandonat els vells vicis de considerar les organitzacions obreres únicament com a corretja de transmissió de la voluntat del partit en les masses. Les posicions dels partits comunistes europeus depenen estretament de l'evolució de les societats comunistes. Aquesta evolució vers la democràcia és encara avui molt limitada i lentíssima però ens cal esperar que un dia sera possible reobrir un autèntic diàleg amb ells. L'esquerra democràtica i socialista no s'ha de negar a aquest diàleg amb els comunistes però només s'hi pot prestar quan en lloc d'ajudar a la confusió que encara volen propiciar, contribueixi, al contrari, a portar-los vers posicions més democràtiques.

LES forces dissolvents ja han perdut llur virulència i llur força a tot Europa. A casa nostra, la primera encara resisteix però se li està acabant la corda i la segona no ha arrelat ni arrelarà gràcies a les tradicions profundament democràtiques de la nostra classe obrera. Els demòcrates, no obstant, han de vigilar que aquestes dues forces no aconseguen fer perdurar en la nostra vida política un enfrontament violent dels extrems que podria retardar i pertorbar la instauració de la democràcia.

LA marxa general de la història, malgrat aquestes resistències, aquests obstacles, ens porta decididament vers la llibertat. En el nostre vell país, ric en tradicions democràtiques, ¿ quines són les forces que poden aglutinar-les i fer-les entrar en la pràctica quotidiana de la nostra vida política?

UNA part de la nostra burgesia industrial i agrària i de la nostra classe mitja, encara que de mentalitat i estil conservadora, té profundes tradicions catalanes i democràtiques, és oberta al diàleg i al progrés. Segueix essent un dels pilars fonamentals de la nostra societat. És possible i desitjable que demà sigui un gran partit democrata-cristià modern i d'estil europeu el que les interpreti. Aquesta tradició política ha estat minoritària en el nostre país però compte amb homes i àdhuc amb clergues proeminentes que l'han sabut mantenir fora de tots els compromentements, en un lloc privilegiat per a reeixir aquesta gran tasca històrica. És cert que la confusió que a vegades sembla apoderar-se de molts joves catòlics pot ésser un obstacle. Una aliança encara que circumstancial amb els comunistes no els farà recuperar el terreny que els va fer perdre l'Església espanyola. Tot al contrari, en aquesta aliança, que alguns qualificaren d'impia, només aconseguirien que cremar la carta democràtica en el foc comunista i donar als reductes històrics de l'integrisme els arguments que necessiten desesperadament per a retardar l'adveniment de la democràcia. Aquestes forces que han fet una gran part de la història de Catalunya tenen la possibilitat de mantenir una diàleg constant i fecund amb les altres forces democràtiques del país que interprenen les esquerres. Aquestes, en el passat, foren representades per diferents tendències, militants socialistes, o de més estricta pensament marxista, republicans i federals avançats, catalanistes esquerrans, sindicalistes llibertaris. Avui sembla que, fent ommissió de les velles discrepàncies ideològiques que existiren entre uns i altres i que les realitats actuals van fent desaparèixer, tots aquests corrents del pensament i de la tradició esquerrana es van reagrupant en un esforç per a crear, de seguida que sigui possible, un gran partit català que reuneixi tota l'esquerra democràtica laïca i socialista del país i estigui al servei de la gran central sindical democràtica, independent dels partits polítics i de l'Estat que tots necessitem. Aquest reagrupament, ja força avançat, requereix però encara molts esforços de comprensió mútua i de treball per anar definint un programa que ofereixi al país unes solucions realistes i pràctiques.

Catalunya en possessió d'aquests dos instruments democràtics, d'aquests dos aglutinants ben estructurats i profundament arrelats en el país, es podrà dedicar a la gran tasca de reinstal·lar la democràcia i ajudar els altres pobles de la península a retrobar la llibertat. Avui ja hi han cotxes però encara no hi ha democràcia. En l'etapa històrica que comença, conquerir-la, instaurar-la, consolidar-la és la qüestió essencial.

El referèndum i la successió

per Anton Fabre

Aquests últims temps, la preocupació que més inquietava les forces que participen en el Poder o que es belluguen al seu entorn era el problema de la successió. Preocupació tan natural com inevitable, perquè un sistema de base tan absolutament personal com el vigent a Espanya no pot deixar de sentir els efectes del pas del temps — per allò que «tots els homes són mortals» — com un perill d'una crisi sobtada del Poder.

La possibilitat amenaçadora d'aquesta crisi, d'aquest buit del Poder, ha mobilitzat les iniciatives previsoras dels interessats a evitar-la. Considerant que la fórmula idònia per a garantir la continuïtat del sistema és la restauració de la Monarquia, traçaren llurs plans sobre aquesta base.

Com que l'essència del sistema s'identificava amb el poder personal de Franco, la identificació de la Monarquia amb el sistema — puix que d'això es tractava — només era possible rebent del mateix Franco el seu propi Poder. La font de la «legitimitat continuadora» de la Monarquia no podia ésser altra que la voluntat de Franco. Així li ho proposaren i així ho acceptà Don Juan. Per tal de donar proves feaents de la seva submissió a aqueixa voluntat, lliurà el seu fill Juan Carlos i es presentà ell mateix com a presumpte hereu de Franco.

Oh ironia!

Des del primer moment, Franco dividí hàbilment les perspectives monàrquiques mantenint en peu diferents pretendents, però sobretot féu el seu joc, prestant suport a Juan Carlos i fent reserves a Don Juan. Encara que mai no es produí l'enfrontament del pare amb el fill, aquest dualisme «extern» serví per a la formació de dos corrents monàrquics corresponents: el dels partidaris de Don Juan i el dels partidaris de Juan Carlos. Amb el temps, l'un i l'altre començaren a fer pressió dins del sistema per tal d'aconseguir el suport de Franco, considerat tan necessari com decisiu, per a garantir l'herència del Poder en el moment en què ell cessi d'exercir-lo.

Ambdós corrents monàrquics menyestimaven la voluntat popular: Tractaven de recolzar-se únicament en la voluntat de Franco, comptant que, al capdavant, no tindria altra sortida que decidir-se per qualsevol d'ells per assegurar la continuïtat del seu sistema. Les pressions i les maniobres s'anaven succeint. Fins i tot començaven a manifestar una certa impaciència.

Franco, finalment, es decideix a enfrontar el problema de la successió o, el que és la mateixa cosa des del seu punt de vista, de la continuïtat del sistema. I deci-

deix una cosa sorprenent: basarla en «la voluntat popular». Mentre els monàrquics menysprearen la voluntat popular per tal de conquistar millor la de Franco, aquest decideix de dir que hi fonamenta la continuïtat del seu sistema amb la nova estructuració del Poder que derivarà del referèndum. El perill de la crisi sobtada, del buit del Poder que la Monarquia s'oferia a omplir per endavant, s'encarrila per camins

...però els problemes continuen.

diferents del de la restauració automàtica en persona prefixada. No és designat — ans al contrari, hom evita intencionadament la seva designació — l'hereu del Poder. Simplement són creats els òrgans que hauran de resoldre el problema *al seu dia*. I això no és prou, ans encara són establertes les mesures destinades a fer que la continuïtat del sistema recolzi en una possible participació de la voluntat popular. El sistema inicia l'etapa de les «consultes electorals» com a base de substitució, en temps a venir, de la pura i simple voluntat personal de Franco.

! Oh ironia! Mentre Don Juan i els seus seguidors, per submissió al franquisme i creient i volent fer mèrits per heretar-lo, renunciaren a la conquesta del suport popular, Franco, arribat el moment de cercar la continuïtat del sistema més enllà de la seva etapa personal, no crida Don Juan sinó que acut a la mobilització d'aquesta «voluntat popular» que Don Juan desdenyà per a millor servir-lo, a ell. Per tant, en el moment en què Don Juan creia que la seva posició s'anava fent més forta — comptant, no cal dir, amb la lleialtat del seu fill — en tant que «hereu forçós» del règim, un tomb imprevist el situa en una posició més feble que mai. A l'hora de la veritat, no té ni el suport popular ni el suport de Franco.

Una hàbil jugada

Aquesta sorprenent — i molt hàbil — jugada franquista sembla a primer cop d'ull una jugada antimonàrquica. En part ho és, sense cap dubte, però no sembla pas que ho sigui en la seva inten-

ció final. Evidentment és una forta jugada antijoanista. No és possible d'emprar una més gran contundència política per a dir a Don Juan que ell no és l'«hereu forçós» del Règim. Però en canvi, la Monarquia no és exclosa com a institució. Podria ésser, doncs, una manera molt dràstica de situar Don Juan davant d'aquest greu dilema: o cedeix els seus drets en favor del seu fill Juan Carlos, o bé hom instaura, per un temps in-

definit, una Regència que mantindrà indefinidament vacant el tron. La pressió que s'havia anat fent sobre el fill perquè assumís els drets dinàstics, ara es podria exercir sobre el pare perquè els cedeixi, tancant-li així el pas com a hereu automàtic de Franco.

Una tal pressió, per si sola d'una duresa esfereïdora, sembla encara reforçada amb un nou factor que ve a alterar la perspectiva monàrquica que ja coneixem: la insinuació, per ara velada, del nom d'Alfonso de Borbón Dampierre com a possible aspirant legítim al tron d'Espanya. Inicialment, tal vegada aquest nom era únicament destinat a ser un arma de pressió de més sobre la tossuda resistència de Don Juan i la no menys tossuda fidelitat del seu fill.

Primer ministre: Qui?

Les possibles derivacions polítiques d'aquest fet no deixen de preocupar Don Juan i el seu fill Juan Carlos, ensems que comencen a cridar l'atenció dels qui es belluguen en les esferes circumdants del Poder.

En aquesta situació d'incertesa, ¿quines són les perspectives immediates per a escollir el Cap del Govern? ¿Com s'enfoca, ara ja, la reorganització del «Movimiento» integrant-hi els distints criteris — sovint durament oposats — que es manifesten a través de les polèmiques entre periòdics madrilenys els quals tenen tendència a interpretar tots com una victòria pròpia el SI al Referèndum?

Per ara no hi ha la resposta. Unicament algunes dades:

a) «El Movimiento» comprendrà naturalment una clara tendència

conservadora i catòlica, representada, per exemple, per un home com el Sr. Martín Artajo, que continua tenint la confiança d'altres jerarquies eclesiàstiques, i que és ben vist també al Pardo. Seria la «dreta» del «Movimiento»; l'enfocament general d'aquest sector és monàrquic.

b) Una altra tendència dintre del *Movimiento* podria crear-se entorn dels vells quadres falangistes que volen recolzar en certs funcionaris de la CNS atrets per l'experiència «peronista» a l'Argentina. Serien l'ala «esquerra» del *Movimiento* i el Sr. Giron — actualment malalt, (i que ha tingut temps de llegir Prat de la Riba, segons digué) — en seria la figura de proa. L'enfocament general és republicà o almenys de «regència».

No s'ha resolt res

Al nostre entendre és difícil que ni l'un ni l'altre d'aquestes dues personalitats pugui ocupar per ara el càrrec de President del Govern: l'elecció definida entre dues tendències massa clares no figura en l'estil de govern del Gral. Franco. Tampoc no és fàcil que el Sr. Carrero Blanco — principal inspirador de la nova Llei Orgànica — igual que de la vella política — pugui satisfer el seu desig i sigui nomenat. Són coneguts els forts atots del Sr. Carrero, però també se sap que topa amb importants obstacles a l'Exèrcit. I l'Exèrcit, que manté i mantindrà la fidelitat al Cap de l'estat espanyol, mentre visqui, no sembla gaire decidit a traspasar-la ni al senyor Carrero, ni al Sr. Giron, ni al Sr. Artajo... ni tampoc a la monarquia que no desperta excessives simpaties entre joves oficials.

Deixant de costat, ara, la importància pel demà d'aquesta posició arbitral, hom pot pensar que potser Muñoz Grandes resta així el millor candidat per a un càrrec que, pràcticament, ja ocupa des de fa temps. Però Don Agustín està malalt també, té la mateixa edat de Franco i és difícil que pugui fer-se càrrec de la feina ¿Pot trobar-se un altre general, igualment «independent» dels distints grups en disputa? Es parla del general Menéndez Tolosa que té bones entrades al Pardo; del general Castejón...

Altres diuen que no farà gens de bon efecte que el cap de l'estat sigui un militar i el cap del govern un altre militar i parlen del Sr. Iturmendi, poc compromès entre faccions i vagament monàrquic; els més cànids continuen insistint sobre les ambicions del senyor Fraga...

En resum, el referèndum que no ha resolt el problema de la successió, ha plantejat amb urgència el dels successors, i aquest sí que és difícil!

Anton FABRE.

Tres pretendientes y un pretendido

por Sartor Resartus

Con El Pequeño Laberinto, en el número anterior de MIRADOR pretendíamos presentar un ejemplo de lo que puede ser una investigación científica y sería sobre una situación fluida y compleja. Como ocurre tantas veces, nuestros propósitos se han logrado, pero en sentido contrario del buscado. Los hechos se han sublevado contra nuestras hipótesis y el resultado es que cuando creíamos tener la clave del asunto resulta que ni siquiera conocíamos a todos los personajes. Naturalmente que la culpa no es nuestra sino del autor, si es que lo hay, de esta sorprendente historia. Consuelo, sino disculpa, es estar acompañados en el error por la casi totalidad de nuestros compatriotas que, como nosotros, hubieran jurado sin vacilar que los pretendientes eran tres y sólo tres como los otros reyes-nos referimos a los Magos- y hasta hubieran podido repetir sus nombres de corrido como en años niños hacíamos con los principales ríos españoles. Esta vez en lugar de Miño, Duero, Tajo... los nombres que hubiéramos cantado eran los de: don Juan, don Hugo, don Juan Carlos. Pero ahora resulta que, como en la novela de Dumas, los tres mosqueteros son cuatro y que, inopinadamente se nos presenta el que, sin haberlo dicho, está dispuesto a ser más mosquetero que nadie. Con la diferencia que en esta historia en vez de espadas y aventuras lo que se busca es una corona.

Pero volvamos a nuestro espectral artículo que lo mismo puede resultar comedia que farsa. Cuando nadie se lo esperaba, y todavía un poco confusos por el carrusel vertiginoso en el que nos topábamos: Ley Orgánica, Referendum, etc., etc., se nos dió una noticia por el antiguo pero acreditado método de rectificarla.

Un buen día el sufrido lector español — que tantas cosas ha tenido que leer como sujeto pasivo — no tuvo más remedio que leer también una de esas entrevistas de las que es autor y responsable Tico Medina. Esta vez no se trataba de Lola Florez, El Cordobés o Fidel Castro, aunque el autor fuera el mismo. Nos presentaban un alimón entre dos príncipes que tienen la propiedad de ser primos entre sí como ciertos números de nuestras lejanas Matemáticas. Dicha propiedad — sin olvidar la de príncipes — era aprovechada por el empleado de Emilio Romero para presentar al público una versión más bien modesta de vidas paralelas, en las que no quedaba ni rastro de Plutarco. El hecho es que el pretendiente hasta entonces pretendiente — nos referimos a don Juan Carlos — picó en el anzuelo que

se le ofrecía y con una ingenuidad envidiable nos explicó todo lo que tiene que explicar una persona que cree que está estudiando para rey de España. La otra parte de la entrevista estaba dedicada a don Alfonso, quien daba la impresión que comparecía en calidad de familiar del agraciado. Sin embargo, leyendo con atención los textos uno se acordaba de la añeja expresión: «aquí hay gato encerrado». En los juicios emitidos por ambos jóvenes príncipes contrastaba una diferencia bastante notable. Don Juan Carlos decía de su primo: «Mi primo Alfonso es una persona llena de cualidades. Procuero verle con frecuencia, pues siempre tiene ideas interesantes y conoce muy bien el ambiente español. Es muy trabajador, excelente deportista y por sus contactos personales dentro de la banca está muy bien informado de temas económicos y sociales».

Como se ve, abunda la efusión y estimación, salvo en la noticia que da al país sobre contactos personales con la banca que más que elogio parece tener el aire de una denuncia. Don Alfonso, a su vez contraelegía del modo siguiente: «Es un chico muy simpático, con un gran fondo y un buen corazón. Nos vemos con cierta frecuencia y siempre lo paso bien en su compañía». Pero don Alfonso no se limitaba a esta información sobre su primo, en la que brillaban por su ausencia la admiración y el respeto, prodigadas poco después sobre ciertas instituciones y personas. Más adelante nos hacía el favor de informarnos sobre algo que parecía tener poco que ver con la entrevista. La primera cuestión era: «Para mí lo que de verdad cuenta en una mujer son sus cualidades no su nacimiento. La otra: «Un príncipe debe ser, sobre todo, un hombre de su tiempo y, si puede, con una cierta visión del futuro. Como tantas otras veces, el lector de Pueblo aceptó quedar no informado sobre estas cuestiones que, posiblemente, tampoco le interesarán. Pero nuestro país está viviendo el desarrollo, como puede atestiguar el Sr. Lopez Rodó que es Ministro del mismo, y la entrevista de Tico Medina también tendió a desarrollarse y lo consiguió en un artículo de Emilio Romero. Después de la preparación de su peón, Romero — buen espada —, comprobó todo lo que tenía de posibilidades el asunto. Como dicen los taurinos vió que había faena y la hizo. ¿A quién? Ustedes preguntarán. Dentro de un momento no les será difícil el saberlo. Romero escribe: «Don Juan Carlos es expansivo, llano y con actitudes de candor. Supongo que la sorpresa de ustedes es la mía. No existe error

en la copia. Lo escrito se refiere al pretendiente de un trono y no a una agraciada señorita. Hecha la aclaración seguimos: «Don Alfonso es taciturno, sencillo y avisado. Algunas diferencias en sus caracteres pueden atribuirse a su diferente situación. Mientras Don Juan Carlos — en la legitimidad de la última familia real — tiene preferencia de sucesión y por ello ha sido cuidado para ese fin, don Alfonso no tiene otras posibilidades que las que pudiera otorgarle el pueblo español en el mecanismo de la ley Orgánica, y es en estos momentos solamente un ciudadano de sangre real que ha hecho sus estudios como uno más, trabaja en una empresa y vive en una calle cualquiera». Por lo que fuera suficiente lo del candor para «ambientar» al lector con la relación a don Juan Carlos, Emilio Romero remacha el clavo: «El príncipe don Juan Carlos se ha acomodado respetuosamente en el régimen. Ha aceptado la educación que se le ha impuesto y camina de puntillas por la vida nacional con timidez a la vista y como pidiendo perdón por si molesta a alguien». Como hay amores que matan, existen elogios que dejan para el arrastre. Así, con las «cualidades» que Romero le reconoce a don Juan Carlos es posible la beatificación pero no pensar que sea rey de nada ni de nadie. Por el contrario, los «reproches» hacia don Alfonso lo presentan con capacidad para el cargo.

No hay duda que Romero ha escarmentado en cabeza ajena — en este caso en la del ABC — sobre los catastróficos, negativos resultados de hacer la propaganda de los reyes poniéndose en monárquicos. No está el horno para bollos, por lo que vale más pretender desmonarquizar todo lo que se pueda a don Alfonso, presentándolo sino como el rey que rabió, por lo menos como un monarca a la fuerza. ¿Lo consigue? En grado moderado, porque si Romero quiere también hacer de Cánovas es

disfrazándose de otra cosa. Ha visto las aventuras y desventuras de Lopez Rodó y Motrico en sus papeles de Cánovas A y Cánovas B, respectivamente, y, sin dejar de jugar lo hace con el tiento del que no ignora que no hay que decidirse en una elección que no está decidida. De ahí que no falten las salvedades. «Desde el punto de vista de las dificultades políticas tremendas de un país como el nuestro, hay que decir que estos dos príncipes tienen un aire peligrosamente inocente, como el producto natural de su juventud, de su zozobra y de su inexperiencia. Asusta un poco su buena fe». Que a Emilio Romero le asuste la buena fe no es cosa que pueda extrañar a nadie, mucho menos si tenemos en cuenta que nuestro ladino periodista con su habitual falta de la misma, llama buena fe lo que podría decirse con otro nombre.

Pero las sorpresas no suelen venir solas y, antes de que pasase mucho tiempo, el sufrido lector volvió a encontrarse a don Alfonso de nuevo en los periódicos. Y con seguridad que lanzó un grito de sorpresa. El diario de Paris «Le Figaro» publicaba una entrevista con el príncipe señalándole como «el tercer hombre en la carrera hacia la Corona de España». O el periódico de Paris se equivocaba en la cuenta, o se decidía a eliminar a alguno de los tres anteriores, el parisino don Hugo casi con certeza.

El diario «Madrid» reproducía aquella parcialmente. Nuestra sorpresa fue de bigote. El simpático primo de las entrevistas anteriores deja de ser primo y se convierte en un pretendiente como la copa de un pino. No se anda ya por las ramas y después de engullar la voz nos larga lo siguiente: «No hay duda de que, históricamente y a pesar de sus errores, la Monarquía representó siempre el ser de España y que dió frutos más importantes que las dos breves Republicas que hemos conocido y cuyas tentativas no fueron nada concluyentes». Era para pre-

guntarse ¿es éste mi don Alfonso o me lo han cambiado? Pero por lo visto, hay pretensiones que sólo con serlo imprimen carácter. El caso es que para el que todavía tuviese dudas añadía lo siguiente para poder aumentárselas: «no me considero como un pretendiente eventual, entre otras cosas, porque esta fórmula no cuadra en el contexto político de nuestra época. Pero no tengo derecho a olvidar que las condiciones estipuladas por la Ley de Sucesión me atañen directamente. En consecuencia, considero que tengo el deber de permanecer a disposición de mi país, por si un día quisiera llamarme». El invento de don Alfonso es sencillamente sensacional. Es pretendiente pero no se presenta como tal. Lo que él busca es algo que siendo difícil tiene la ventaja de ser definitivo. El busca ser pretendido. Nada menos que eso. La fórmula es maestra y no la hubiera desdeñado Balzac par alguna de sus novelas. El único pero básico que presenta es que necesita que alguien que pueda quiera hacerla posible. ¿Se habría dado cuenta de tal necesidad el dinámico y prometedor príncipe?

Sin embargo, lo que podríamos llamar «temporada don Alfonso» no había llegado a su término. La prensa española volvía a ocuparse de su interesante persona, presentando al mismo tiempo lo que era su rectificación y una noticia. Nos servirá el «Ya» para el caso. «Entrevista de Dino Sanzo en el periódico italiano «Lo Specchio», con la marquesa de Villaverde. Esas son las partes de verdad en una noticia que se puede considerar inexacta. Claro que también aquí hay necesidad de precisar y la distinguida dama lo hace irremediablemente: «Es verdad que nadie puede decir ahora lo que sucederá en el futuro.» Dicho de otro modo; la noticia no es verdadera ahora mismo pero no excluye que lo sea dentro de algún tiempo. No de otra manera que la semilla recién plantada no es

La familia de ésta confiesa querer mucho al protagonista masculino. También se reconoce que la protagonista femenina participa de los mismos sentimientos con relación al protagonista masculino. Eso es lo que se puede considerar inexacta. Claro que también aquí hay necesidad de precisar y la distinguida dama lo hace irremediablemente: «Es verdad que nadie puede decir ahora lo que sucederá en el futuro.» Dicho de otro modo; la noticia no es verdadera ahora mismo pero no excluye que lo sea dentro de algún tiempo. No de otra manera que la semilla recién plantada no es

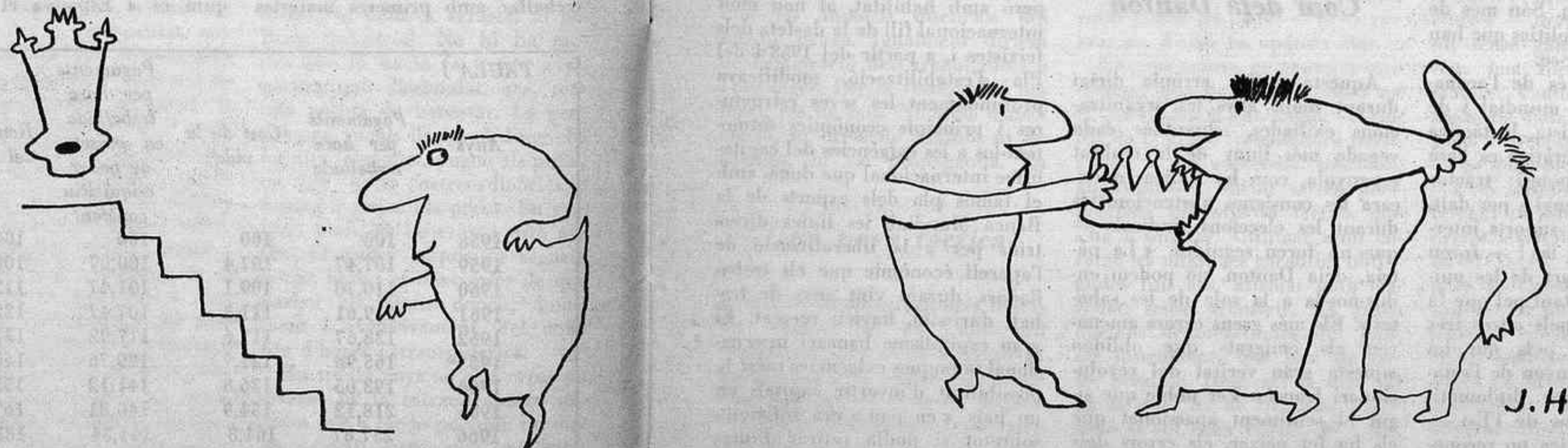
todavía árbol pero está llamada a serlo. Si retenemos el dato que se nos ha facilitado sobre esa tiernísima edad de 16 años, comprenderemos sin dificultad que lo que se puede desmentir a los 16 se puede anunciar alborozadamente a los 19. Se trata, al fin y al cabo, de sólo tres años. Y sin querer nos viene a la memoria la afirmación de don Alfonso: «Un príncipe debe ser, sobre todo, un hombre de su tiempo y, si puede, con una cierta visión del futuro.» La cierta visión del futuro se nos hace evidente.

Como se ve, nuestro pequeño laberinto se vuelve cada vez más laberíntico. A los tres pretendientes se añade ahora alguien que pretende ser pretendido. Desde luego, no osaremos afirmar si la serie de pretendientes ha llegado a su fin o, como la de los números naturales, crecerá más hasta tender a infinito. Ni siquiera intentaremos saber si lo que creemos tener ante los ojos supone todos los datos del problema o faltan no ya variables independientes para parar un carro sino funciones, funciones de funciones, etc. Dicho de otro modo, sólo sabemos que no sabemos nada. Como Sócrates. Y dicho esto, por si las moscas, intentaremos desliar el lío. La vez anterior nos ocupamos de la Operación Padre y ponderamos las astucias de una operación que conciliaba en lo monárquico autoritarios con democráticos, «ansones» con «carrillos». Una operación que permitía volver a 1874 y sacar de su tumba a don Antonio Cánovas del Castillo. La Operación Padre hubiera sido magnífica con un pequeño detalle; que se hubiera llevado a cabo. Desdichadamente, parece haber muerto sin pasar de ser intento. Es el caso que una operación, como cualquier fuerza, por reacción genera su contraria, como en su momento Newton tuvo la bondad de explicarnos. La Operación Padre precipitó la Operación Movimiento con sus

dos fases, por ahora, de ley Orgánica y Referendum sobre ella. Mientras que la Operación Padre suponía que la Restauración dejaría sin sentido al Movimiento y por lo tanto a lo que como su oposición se presentaba, la Operación Movimiento, por el contrario, pretende reagrupar los elementos de su clase política, que la otra operación había fraccionado, intentar hacer que no haya más realidad que la que el Movimiento representa. En vez de conseguir que el Movimiento se tornara monárquico estamos ahora en que la Monarquía si la hay sea movimientista lo cual quiere decir, — que si hay rey — sera con los Principios y el 18 de julio. Para eso se ha hecho la ley Orgánica. Pero el presunto rey no sólo tendrá que ser fiel al Movimiento sino que será propuesto y aceptado o rechazado por los que al Movimiento representan. Ahí está el talón de Aquiles de don Juan. No quiere jurar esos Principios y sabe que no será presentado. El caso de don Juan Carlos es diferente. Desde hace años se le está preparando para rey y todo el mundo lo sabe. Su problema anterior era hacer todo lo posible para que su padre reinase. Pero de no conseguirlo, tenía la tranquilidad que da saber que la corona no se va a otra cabeza. En la actualidad las cosas han cambiado. Sigue siendo el estudiante de rey que todos conocemos y hasta puede tener la convicción sino la certeza de que puede ser presentado. Lo que desconoce es el resultado de esa presentación.

La astucia máxima consistiría en conseguir que el padre aceptara al fin la posibilidad del hijo, que éste viviera la expectativa oficial del pretendiente hasta ser presentado y, que después de la presentación... fuese rechazado. Entonces, y como operación de recambio, surgiría la candidatura de don Alfonso, presentada por falangistas y «sindicalistas». Es decir, por los antimonárquicos. Pero, es para preguntarse; ¿eliminados los candidatos de mayor magnitud y presión, los que no son monárquicos obrarían como tales sólo para satisfacer las ambiciones de un muchado? Todo dependerá si éste consiguió ya «ese cierto futuro» para esas fechas. En términos generales, parece puede afirmarse que a medida que aumenta el número de pretendientes disminuyen las posibilidades de ser rey en cada uno de ellos. España, sin lugar a dudas, legalmente está constituida en Reino. Pero, paradójicamente, la posibilidad de que tal Reino disponga de un rey, a pesar de sus pretendientes o por culpa de los mismos, se torna cada vez más hipotética.

Sartor RESARTUS

Les eleccions sindicals i la tàctica de l'oposició democràtica

per Josep Pallach

L'acció dels treballadors davant dels problemes plantejats per les eleccions sindicals i pel desmantelament ideològic de la C.N.S. és un fet importantíssim que pren tot el relleu a redós, precisament, de l'aprovació de la nova Llei Orgànica i de l'indiscutible «repte» que la situació política actual — després de l'èxit «excessiu» del sí al referèndum — planteja a l'oposició democràtica.

Nous Sindicalistes

Al nostre entendre l'acció obrera als sindicats té dos caires, profundament relligats però distints, i tots dos contenen els principals ensenyaments que hem de tenir present, si volem guanyar la propera batalla. El primer es refereix a l'estructura sindical d'avui — i sobretot la de demà. La simple renovació de prop del 70 % dels antics enllaços, que han estat reemplaçats per homes més joves i amb voluntat combativa en el terreny econòmic i social, decidits a actuar al servei dels propis interessos i de la classe obrera que els ha elegits, ens diu on inevitablement s'orientarà aquesta democratzació sindical que el Sr. Solís també afirmava desitjar. Els conflictes, ordenats i responsables, plantejats al Transport, al Metall, al Tèxtil senyalen una direcció irreversible. En les perspectives del Segon Pla de Desenvolupament els empresaris hauran de tenir present, des d'ara ja, que a la majoria de les fàbriques hi ha enllaços i jurats que volen complir amb llur deure i que reclamaran el que pertoca als assalariats. El nou article 222 del Codi Penal i la nova llei orgànica deixen les portes mig obertes (només mig) a l'exercici d'un dret que és fonamental en els Països del Mercat Comú als quals volem incorporar-nos: el dret de vaga, en defensa dels interessos dels treballadors. Tot això vol dir, entre altres coses, que en l'esforç competitiu que la nostra indústria encara ha d'emprendre, però que és inevitable, no es podrà pesar damunt dels salaris dels treballadors com s'ha fet fins ara, sinó que, com es fa als països moderns als quals volem associar-nos, caldrà preocupar-se sobretot de la modernització de l'utilatge, de la racionalització, de la gestió, de l'organització dels circuits comercials, etc., etc.

Més. L'acció de la classe obrera, dels assalariats — comptant-hi els tècnics i els empleats, que també són assalariats — enfoca amb urgència les perspectives de la nova Llei Sindical, que no són gens clares en el text de la Llei Orgànica, però que inevitablement s'hauran de precisar ara. I els assalariats saben el que volen: autèntiques associacions obreres, separades de les dels patrons i independents de l'Estat, dels Partits i del «Movi-

miento», i capaces de secundar plenament aquesta lluita social, fent-la responsable i ordenada, bo i fent-se càrrec de la gestió dels puixants interessos materials que avui ja representen l'autèntica força econòmica col·lectiva dels qui no en tenen cap de privada. La classe obrera s'ha donat dirigents per a l'acció reivindicativa al nivell d'empresa, i cerca els camins per a pressionar en la preparació de la nova llei sindical: els vells quadres sindicalistes són presents en l'actual conjuntura i afirmen les possibilitats (i les dificultats) de la democratització sindical. Es en aquestes accions que es mantenen i es formen els dirigents sindicals que el país tot sencer necessita. Avui ja, a desgrat de la vella legislació anacrònica que encara regeix, l'acció sindicalista té unes importantíssimes conseqüències en la nostra vida econòmica i social.

Però és també en el pla polític que, paradoxalment, l'acció dels treballadors apareix sobretot important. La classe obrera, que es llança a organitzar la pròpia batalla electoral, a desgrat de les mil dificultats, oposant-se als «tinglados» i a les martingales, apreciant amb justesa una difícil conjuntura, esforçant-se a clarificar-la de l'única manera possible que és actuant damunt d'ella, dintre d'ella, ha optat en realitat per una gran perspectiva política. I ha donat així a l'oposició democràtica, el camí que no trobava, l'orientació de canvi que havia perdut des de fa temps.

Una òptica errònia

No ens enganyem. Es una perspectiva difícil, arriscada, però és l'única capaça de configurar un futur democràtic a la península en els pròxims deu anys. Pot formular-se així: no serà el «canvi» polític i institucional el que farà possible la democratzació — sinó, al contrari, és la lluita per la democratzació la que ha de fer possibles els canvis polítics i institucionals. Heus ací, breument, la gran lliçó de les eleccions sindicals, que ens ha de servir després de la Llei Orgànica. Són més de vint anys d'errors polítics que han començat a corregir-se.

En efecte, després de l'acabament de la guerra mundial i de la desfeta nazi-feixista, la tàctica de l'oposició democràtica es basà en la primera hipòtesi: tractar d'aconseguir el «canvi» per dalt, gràcies sobretot als suports internacionals que — ai las! — foren ben limitats per part de les puixances vencedores, tant pel que fa a la U.R.S.S. com pels altres tres grans. (Recordem, pels qui ho ignoren — i s'estranyen de l'establiment de relacions diplomàtiques amb els països de l'Est — que la Unió Soviètica no reconegué mai els governs republicans

Una nova tàctica de les forces sindicals democràtiques.

exiliats, i junt amb els Estats Units patrocinà l'entrada del govern espanyol a l'ONU). La tàctica de l'oposició democràtica fracassà enterament. Un dia la història dirà per què; una de les causes, potser, fou precisament aquesta organització dels «governos a l'exili» purament formal però molt simptomàtica, com si després del terrible trauma de la guerra i de la desfeta es tractés simplement de reinstalar-se al poder sense ni saber amb quins mitjans, sense ni saber per què fer...

Com deia Danton

Aquesta òptica errònia dirigida durant molts anys les organitzacions exiliades, situant-les cada vegada més lluny de la realitat espanyola, com ho indicaren encara les consignes abstencionistes durant les eleccions sindicals — que no foren seguides. «La pàtria, deia Danton, no podem endur-nos-la a la sola de les sabates». Els més greus errors amenaçats els emigrats que oblidaren aquesta gran veritat del revolucionari francès. Per noble que sigui el sentiment apassionat que els ha fet néixer, els errors dels emigrats no tenen cura: porten en

ells la mort política, perquè porten el desarrelament. I això és tan vàlid per als exiliats revolucionaris com ho era per als reialistes francesos.

La "liberalització"

La fallida natural d'aquesta política deixà desarmada durant anys l'oposició democràtica que no sabia adaptar-se a les condicions reals del combat al propi país. Mentrestant, el règim nascut el 1939 s'emmotllava amb retard, però amb habilitat, al nou món internacional fill de la desfeta dels feixistes i, a partir del 1958 i del Pla d'estabilització, modificava profundament les seves estructures i principis econòmics sotmetent-los a les exigències del capitalisme internacional que donà, amb el famós pla dels experts de la Banca Mundial, les línies directrius per a la liberalització de l'aparell econòmic que els treballadors, durant vint anys de treball duríssim, havien recreat. El gran capitalisme bancari internacional te poques exigències més: la possibilitat d'invertir capitals en un país «en pau» era suficient, sobretot si podia retirar lliurement els beneficis, escollir el lloc

més rentable, i àdhuc «plegar» quan consideri necessari, emportant-se bous i esquelles. Tot això li fou donat, i fou la famosa «liberalització». En el terreny polític cal dir que únicament la Llei de Premsa (amb una llibertat ben limitada, com ho prova el lloc d'edició d'aquest periòdic), indicà un lleugeríssim canvi. L'arribada dels milions de turistes, que passaren de 6 milions el 1960 a 17 milions el 1966, aportà amb les divises indispensables per a equilibrar la balança de pagaments, els nous aires de l'exterior que «liberalitzaren» infinitament més que els innocus discursos del senyor Fraga. Igualment diriem de l'emigració dels treballadors a l'estranger. Per la resta, en el pla legal, res de nou. Ni drets d'associació, ni drets de reunió, ni de premsa, ni de propaganda. La

Una nova tàctica

nova Llei Orgànica anuncia llibertat religiosa per als trenta mil protestants que viuen a Espanya; no diu res dels milions de ciutadans que no creiem en els dogmes catòlics ni protestants i que pensem que es pot viure i ésser una bona persona sense creure en Déu,

o creient-hi altrament que segons les religions consagrades. Pel que fa a la democràcia, és evident que en la nova Llei existeix en dosis homeopàtiques. Cap de les noves institucions no serà elegida per sufragi universal, lliure, directe i secret: ni les Corts (on només cent diputats sobre 500 tindran aquesta possibilitat), ni el «Consejo Nacional», ni el «Consejo del Reino», ni el cap del govern, ni el futur cap de l'Estat. Pel que fa als ajuntaments — i als alcaldes — institucions bàsiques per al procés de democratització, es parla d'un sufragi «articulat» i que podran votar també les dones — però, per ara, res d'això no apareix clar.

No gens menys, en aquestes condicions, que són el que són i no el que voldríem que fossin, l'exemple de la classe treballadora participant a les eleccions sindicals, guanyant-les; obrint noves perspectives, planteja la tàctica que s'ha d'adoptar. Utilitzar amb coratge les migrades garanties obtingudes fins ara, afirmar amb claredat, sense transigir, les grans opcions democràtiques del país, els instruments que han de fer-les possibles. Heus ací la direcció en la qual ha de treballar l'oposició si vol ésser eficaç: es a dir, coneguda i reconeguda pel propi poble que diu representar.

Un punt de referència

Aquesta política té perills: és normal. Només els qui no actuen no corren cap risc. Però es poden evitar els perills si es veuen clarament. El primer és el de la confusió. Una terrible confusió que l'actual situació segrega automàticament per la manca de llibertats i pel monopoli dels instruments de propaganda. Així, per exemple, durant la campanya per a les eleccions sindicals el Sr. Solís accentuà la confusió a la premsa, a la televisió, a la ràdio cercant encaixonar l'acció obrera dintre dels seus esquemes falangistes, parlant d'un sindicalisme obrer «independent dels partits polítics» (que és tal com el volen els treballadors) — però sense dir i sense que ningú li pogués dir — que la FET i les JONS són també un partit polític, i un partit polític únic — i que els «mandos de la línia política» vénen nomenats per les autoritats d'aquest partit, que es vol confondre amb l'Estat, i sotmetre les exigències dels treballadors a les normes tecnocràtiques d'alguns ministres, que són membres d'un altre grup político-religiós, l'OPUS DEL... S'intentà jugar amb la confusió — però finalment la partida és perdé perquè les exigències dels treballadors tenien un punt molt concret de referència: el dret al sufragi per a elegir els propis representants. Es aquest punt de referència democràtica que constitueix el nord que no podem abandonar i que pot esvaïr la confusió sempre que calgui. Els treballadors volen sindicats independents de tots els partits polítics, més forts i units si és possible.

Sense confusions

L'altra causa de confusió — hem de dir-ho també — prové del que en podríem dir afany propagandístic del Partit Comunista, que naturalment intenta atribuir-se qualsevol acció democràtica — després d'haver-se definit sense gaire bona consciència com una força democràtica ell mateix. També en les eleccions sindicals, igual que en les Comissions Obreres, pesà aquest perill — ço que vol dir que és ben real. I no obstant, també en aquest terreny es sabé vèncer el risc, sobretot a Catalunya, on la victòria en el Tèxtil, el Metall, el Transport, la Construcció, etc. etc. no fou pas de les «comissions» més o menys teleguiades — sinó de les velles tradicions confederals reunides en la gran perspectiva del sindicalisme democràtic que l'Aliança Sindical Obrera assenyala fa temps. Es vencé amb claredat, amb fermesa, desllindant els

camps i dient amb totes les lletres qui som i què volem.

Es amb aquestes posicions que pot lliurar-se una batalla difícil: amb claredat i sense confusions. Dient que som partidaris de la democràcia, amb llibertats i drets del sufragi universal: estem naturalment disposats a conviure amb els partidaris de la democràcia orgànica i de la democràcia popular; però no ens hi volem confondre. I actuarem per a fer conèixer les nostres idees i les farem triomfar finalment perquè el poble les acceptarà com a seves. Actualment, hem de provar-ho.

La gent sap el que vol

Aquesta és la gran lliçó de les eleccions sindicals que és vàlida sobretot per a l'any que comença sota el signe de la nova situació. La política de presència i de realitats sap escollir el terreny. El fracàs total de les anomenades eleccions municipals, i l'hostilitat de la pròpia premsa autoritzada prova aquesta intel·ligència estratègica del poble que ensenya el camí als estats majors. La gent sap el que vol — i sap com ho vol. Sense violències, sense disturbis, sense terribles sacrificis personals ni familiars com els que exigeixen els grans traspalsos col·lectius. El camí que indiquen així els treballadors és potser llarg. Però és el que pot redreçar el país per les úniques vies possibles, que són les de la democràcia i de la llibertat, situant-nos dintre d'Europa i no pas als llims del «tercer món», somiant amb violències i amb «canvis» per a «després». Sense equívocs, sense tampoc esperar «la monarquia», o «la transició» els treballadors s'han plantejat els problemes de la successió. I els van resolent. Després de Franco — què? digueren alguns. Després de Franco, democràcia i llibertat, sembla contestar l'acció obrera. I perquè sigui possible després de Franco, comencem-la ja avui, estremem-la si és possible, per difícil que sigui, comencem a bastir l'instrument sindical que la farà viable, sense preocupar-nos massa de problemes «institucionals» i de «símbols» que no són solucions. Es la gran lliçó que hem d'aprendre. L'esdevenidor no pertany als «equips polítics» que es disputen el poder per dalt: ni els monàrquics, ni els antimonàrquics més o menys demagogs. L'avenir el construirà el poble, atent als propis interessos que són els de conquistar el benestar social, el progrés econòmic i que per això necessita la llibertat i la democràcia: la democràcia que hem de construir encara; la llibertat que no ens donarà ningú i que ens hem de guanyar a pols.

Josép PALLACH.

Els sindicalistes opinen

Sadurní Carod

Josep Buiría

Antoni Turón

Els problemes socials són d'una gran importància en la vida dels pobles. A Catalunya, el món del treball sempre ha influenciat enormement la nostra vida política. Avui que s'acosta una nova etapa històrica i que el moviment obrer torna a fer sentir la seva veu, MIRADOR ha cregut oportú de donar la paraula directament als treballadors. Per això hem interrogat separatament tres sindicalistes que per llur vida exemplar totalment al servei de la classe obrera i per l'enorme prestigi de què gaudeixen en el món del treball, són sens dubte uns dels seus portavocs més qualificats. També em demanat l'opinió d'un advocat demòcrata particularment informat dels problemes socials i que ha assistit i defensat molt sindicalistes.

SADURNÍ CAROD. — Nasqué el 1903 a Monóvia (en terra aragonesa) molt jove, emigra a Barcelona on treballa primer de llenyataire després a la construcció com a cofrador. S'incorpora immediatament al sindicat que en aquella època porta el nom de «Sindicat únic» i passa ràpidament a ser un dels líders sindicals del ram. Durant la Dictadura de Primo de Rivera participa activament a les lluites sindicals d'aquells anys i és empresonat amb altres líders obrers, entre els quals Maurin, que coneix a la presó de Barcelona. Finalment, ha d'exiliar-se a França d'on tornarà per anar a residir a Saragossa acollint-se al decret d'amnistia de la República. Du-

rant els anys de la República es revela com una de les personalitats més fortes del sindicalisme aragonès. Durant la guerra, la seva conducta exemplar i el seu coratge, que aviat esdevindrà legendaris, en fan un home respectat de tots. Al final de la guerra passa a França, on és internat al camp d'Argelès, d'on s'escapa per tornar a Espanya i lliurar-se de nou a la reorganització del moviment obrer. És detingut l'any 1941, condemnat a mort, la seva pena és finalment commutada a 55 anys de presó el 1951. Surt de la presó l'any 1959. És reincorporat immediatament al moviment obrer. És detingut dues vegades més per curts períodes. Resideix actual-

ment en una barriada de Barcelona.

ANTONI TURON. — Nasqué a Hija (Prov. de Terol); molt jove s'incorpora a les joventuts llibertàries de les quals serà secretari general. Estudia per a perit mercantil quan esclata la guerra; voluntari al front, passa a l'exili a França on s'incorpora a la resistència contra els alemanys. El 1943 torna a Espanya on és forçat a servir dos anys en un batalló disciplinari. Del 1945 al 1947 participa activament en la reorganització del moviment d'oposició, és detingut i empresonat fins al 1958. En sortir de la presó s'incorpora

de nou a la tasca de reconstrucció del moviment obrer. És detingut de nou el 1961 fins al 1962 i en presó atenuada fins al 1964. Viu actualment en una barriada de Barcelona.

RODOLF GUERRA. — Nasqué el 1935 a Madrid, fill d'un magistrat de Barcelona, acaba la carrera de dret el 1958 i s'especialitza en dret penal i laboral. Durant els anys d'Universitat participa activament en els moviments de protesta democràtica. És detingut el maig del 1962 i empresonat fins al octubre del 1963. Resideix actualment a Barcelona on exerceix la seva professió.

JOSEP BUIRÍA és membre del Secretariat de la U.G.T. de Catalunya a l'exili i un dels fundadors de l'Aliança Sindical Obrera. Militant actiu del moviment sindical fou, durant molts anys, president del Sindicat Mercantil de Lleida. Durant la República ocupà diversos llocs de representació obrera. Sindicalista, demòcrata convençut, durant la dominació staliniana, fou aferrissadament perseguit i va haver de refugiar-se a València, amb una falsa identitat, on residí, amb l'ajut de Largo Caballero i altres sindicalistes.

Passat a l'exili, en 1939 fou detingut a Montauban el 1941 per

la policia feixista. Restà empresonat i finalment deportat a Alemanya al camp de concentració de Mathausen fins al final de la guerra en 1945.

Recentment, per haver assistit al Congrés de la C.I.O.S.L. a Amsterdam, juntament amb altres sindicalistes espanyols, el Tribunal d'Ordre Públic de Madrid va processar-lo. L'accusació fou finalment retirada pel fiscal per manca de base jurídica i per les protestes del sindicalisme mundial.

Actualment resideix a Perpinyà, i dirigeix diverses publicacions sindicals i col·labora a l'acció de l'A.S.O.

¿ Ha canviat la patronal ?

Mirador. — Una part de l'opinió pública considera que la patronal catalana ha manifestat també una actitud de violència i de combat contra els drets legítims dels treballadors (dret de vaga, dret d'associació, etc.). ¿ Creieu que això ha canviat ?

Antoni Turon. — La patronal catalana, filla de la regió més industrialitzada del país, amb el seu aire de liberalisme ha estat una de les més gassives i reaccionàries d'Europa. És un fet que en aquests últims vint anys ha evolucionat enormement la indústria i és de suposar que aquest fenomen ha tingut repercussions en la mentalitat de la patronal. A primera vista hom pot creure que ha aparegut una nova patronal amb

la nova indústria, una patronal més oberta al diàleg amb els treballadors i que inclús busca interlocutors autèntics. I, en efecte, existeixen alguns patrons d'aquest nou tipus que en podriem dir avançats que donen mes del que hi ha legislat en matèria laboral. En aquest respecte hi han alguns noms per honor d'aquesta classe que seria de desitjar servissin d'exemple. El més lògic és pensar però que és la mentalitat de la vella patronal la que s'ha estès a la nova indústria. Però això tampoc no és cert del tot. La realitat és més complexa. D'un costat subsisteix, en efecte, una patronal purament classista, la patronal del petit capitalisme industrial, de la petita empresa

familiar, aquella que diu « a casa mano jo » i que no admet interferències ni reclamacions de cap mena i es nega al més mínim diàleg. Al costat d'aquest tipus d'indústria i de patronal han aparegut les grans companyies anònimes amb tots els lligams i ramificacions internacionals que dominen avui els mercats amb llur potència econòmica i financera. Ara bé, en aquestes noves indústries també es veu l'obrer com a part integrat de la maquinària i inclús els patrons o els directors són més freds, més inhumans. Abans, en el capitalisme de petita empresa se'l considerava una mica com a membre de la família i, quan reclamava, l'acusaven de traïdor. La mentalitat, en certa manera, no ha canviat gaire, perquè avui, quan hi ha un conflicte, es tanquen les fàbriques i s'acomiada la gent. El que sí ha canviat és l'estratègia de la burgesia. Avui tot aquest món industrial nou, profundament lligat i controlat pels grans bancs, és dirigit per una oligarquia financera que sap que pot donar, d'una banda, el que pot recollir per una altra. És tot el problema de la inflació, que tenim plantejat els treballadors. ¿ De què serveix, en efecte, obtenir, després de molts sacrificis i de moltes lluites, uns augments de sou automàticament absorbits per l'elevació del cost de la vida? Aquesta situació obre una nova perspectiva al sindicalisme que no pot limitar-se a reivindicar sous més elevats, sinó que s'ha de plantejar els problemes de funcionament de tota l'economia.

Sadurní Carod. — Us agraeixo haver-me fet conèixer les observacions de l'amic Turón sobre aquest tema que crec molt justíssimes. Però, cal afegir-n'hi una. I és que avui és molt difícil fer previsions sobre l'actitud futura de la patronal. És evident que hi ha hagut grans canvis i que molts d'ells haurien de tenir repercussions benèfiques,

però crec que totes les previsions que es poden fer es basen en una realitat que és falsa, en el sentit que no és la de demà. Durant tots aquests anys no hi ha hagut lluita, no hi ha hagut autèntics sindicats obrers, i la veritat és que no sabem com reaccionarà la patronal quan n'hi tornin a haver. És només aleshores que podrem realment apreciar si ha hagut canvi o no. Per ara, sembla més aviat que no. Només cal veure com la patronal fins odia els sindicats actuals, a pesar que aquests siguin encara avui un instrument al seu servei i fa tot el possible per a destruir-los i afeblir els obrers, tot recomanant el pluralisme sindical.

Mirador. — La C.N.S., segons el mateix Fuero del Trabajo (XII, 5) ha estat fins ara « un instrument al servei del Estado ». ¿ No creieu que, en realitat, és un instrument al servei de la gran Banca i de la patronal ?

Rodolf Guerra. — La C.N.S., l'Estat, ha estat fins avui, i mentre no es demostrï el contrari amb la nova Llei Sindical, una organització de caràcter vertical amb la qual hom pretén dirigir i contenir — quan no controlar i, si necessari, reprimir — la gran família obrera. Els treballadors foren engarjolats en la mateixa organització que els patrons. Des d'aleshores, només s'han tingut en compte els interessos dels patrons. I és dintre del funcionament mateix de la C.N.S. on es pot apreciar millor la submissió de tota voluntat obrera als dictats de les seccions econòmiques. Comença perquè els presidents dels sindicats són sempre patrons. Els pressupostos del sindicats s'estableixen a Madrid sense intervenció directa dels obrers; després, ningú no sap com son emprats aquests fons que son administrats en secret entre les seccions econòmiques i els « mandos sindicales »

nomenats des de dalt. A les seccions socials no se'ls rendeix compte de res. No parlem de les inversions que es realitzen amb els fons dels « Montepios », etc. Tota la màquina social és controlada pels patrons que utilitzen els « mandos sindicales » com a executants de llur política. I així s'ha format una classe de funcionaris que fa pensar en aquella que descriu Milovan Djilas en el seu llibre « La nova classe ». Han sorgit, en efecte, en aquesta enorme organització uns buròcrates que només defensen verbalment els treballadors, que estan acostumats a les dictes, als bons sous, als viatges. A la casa sindical de Barcelona hi ha de 200 a 300 « mandos sindicales » que no posen mai els peus a la fàbrica, acostumats a la bona vida i que ja no volen agafar el martell, el

pic o la pala. El moviment obrer ha de tenir consciència dels problemes que pot plantejar l'existència d'aquest grup de buròcrates aburgessats, però coneixedors de l'inextricable laberint que és la C.N.S. i les obres socials que en depenen. Potser entre els més joves el contacte amb els treballadors desvetlla algunes vocacions autènticament sindicalistes, però és de temer que la majoria quedarà aferrada als vells vicis, que hauran de ser separats radicalment, del sindicalisme de demà.

Mirador. — Una alternativa possible enfront de la C.N.S. és

¿ Què pensen avui ?

el moviment obrer d'utilitzar aquestes estructures sindicals un cop reformades i posades al servei dels treballadors. És, doncs, normal que s'ingeniïn a cercar tots els mitjans per a arrencar als treballadors llur arma més potent, que és i ha estat sempre la unitat. És de preveure inclús que la dreta n'indrà cap escrúpul a facilitar la penetració dels comunistes en el món del treball per tal de perpetrar la divisió. Cal advertir, però, que aquest és un joc perillós per a tots i en particular per als defensors sincers de la democràcia. Per a nosaltres l'alternativa és clara: reagrupar tots els treballadors i sindicalistes demòcrates en un esforç per tal d'aconseguir;

- l'exclusió dels patrons dels sindicats;
- la independència total enfront de l'Estat;
- la independència en relació amb tots els partits polítics;
- la democratització de les estructures actuals, el que significa, també, l'administració democràtica pels treballadors de tots els béns de la C.N.S., Assegurances Socials, Mútues, Universitats Laborals, etc.;
- el dret de vaga.

Josep Buiría. — La unitat sindical és una necessitat vital per al moviment obrer de casa nostra. En l'actual situació el pluralisme sindical seria una veritable catàstrofe que debilitaria la força dels treballadors i seria un atot formidable per als veritables enemics de la classe obrera. La immensa majoria dels sindicalistes catalans pensem que s'ha de fer tot el possible perquè l'alternativa que assenyalau no pugui realitzar-se. Llibertat sindical no vol pas dir divisió ni pluralisme sindical. La derrota a la que ens conduï la divisió obrera ens diu ben clar el camí que hem d'emprendre.

Com en política l'època de les petites formacions és depassada. La teoria de certs vells sindicalistes, d'un sindicat per cada par-

Els sindicalistes opinen

tit polític, és superada. A casa nostra només la defensen ja els qui podríem anomenar els « conservadors de la derrota ». El sindicalisme s'adapta a les dimensions del món que vivim. La formidable transformació industrial que s'està operant fa sorgir veritables Federacions Sindicals d'Indústria que seran aviat els defensors aptes dels interessos obrers i els reguladors competents per a l'establiment de convencions col·lectives. Ho veiem ja en certes branques, tals com transports marítims i aeris, automòbil, acer, etc. Per altra banda, la intervenció obrera en l'elaboració de les decisions que afecten les seves condicions de vida i de treball s'accentua cada dia i fa més necessària la unitat. Tots aquests fenòmens ens mostren que avancem pel camí d'una societat que alguns defineixen com a democràtica social, però que potser fóra millor anomenar democràcia industrial.

Finalment, cal recordar que els béns de la C.N.S. són dels treballadors. Llur dispersió constituïria una veritable estafa. Aquests béns han estat pagats amb les cotitzacions o l'esforç dels treballadors. Pertanyen, doncs, a ells i han d'ésser administrats per ells.

Mirador. — ¿ Creieu que la sindicació automàtica dels treballadors és una reivindicació fonamental del sindicalisme modern?

Antoni Turon. — La sindicació automàtica ha estat un objectiu del moviment obrer, però això no ens ha de fer oblidar els perills que comporta, especialment si aquest automatisme ve imposat pel Govern. El sindicalisme no arriba a l'obrer des d'una llei de l'Estat, sinó que sorgeix de la voluntat pròpia dels treballadors. D'acceptar un automatisme basat en una llei, s'acceptaria un vici d'origen que podria tenir greus conseqüències, sobretot quant a la immisció de l'Estat en la vida sindical. Tampoc no podem amagar-nos les dificultats que sorgiran inclús en el cas d'una sindicació automàtica obtinguda per un altre sistema. Penso particularment en els perills d'una burocratització que crea uns tipus de sindicalisme conservador que després té grans dificultats a interessar els obrers en la vida col·lectiva i adhuc a les lluites sindicals altres que les pures reivindicacions salarials.

Sadurní Carod. — Existeix, en efecte, una llarga tradició en el moviment obrer en favor de la sindicació automàtica. Això no és una realitat del sindicalisme modern, sinó que és una preocupació constant de les organitzacions sindicals. A Espanya, al seu temps, el sindicat havia aconseguit en diversos llocs que, per a treballar, fos necessari tenir el carnet sindical. De la mateixa manera, les Borses del treball

reglamentaven molt sovint la col·locació d'obrers sobre la base d'una obligació, per part dels patrons, d'ocupar un cert nombre d'obrers sindicats. És evident que la sindicació no pot ser reglamentada per l'Estat i que s'hauran de cercar fórmules a través dels convenis col·lectius o de les Borses de treball que permetin superar els inconvenients de la sindicació voluntària. Però no hem d'oblidar que aquest problema delicat per ell mateix, se'ns planteja avui en una situació particular, on veurem segurament l'anomenada llibertat de sindicació defensada per tots els qui volen debilitar els treballadors. Crec que haurem de ser molt prudents abans de modificar la situació present en aquest aspecte. Caldrà, abans d'abordar aquest problema, assegurar-nos que s'ha acomplert la democratització de les estructures sindicals, llur independització dels patrons i que tots els béns de la C.N.S. i tots els organismes de caràcter social han passat a ser administrats pels propis treballadors.

Mirador. — ¿ Creieu que les darreres eleccions sindicals representen un pas important vers la democratització de l'aparell sindical actual?

Josep Buiria. — Més que un pas ha estat un test important que demostra que, sense grans transbalsos, la democratització de l'aparell sindical actual és possible. També aquestes eleccions han demostrat que els treballadors s'interessen per llur organització sindical i que els qui us he designat com a « conservadors de la derrota » no tenen pràcticament cap influència sobre els nous quadres obrers del nostre país.

Rodolf Guerra. — Més que un pas, les darreres eleccions sindicals ha estat un assaig realitzat pels detentors del poder per a calcular els perills i les conseqüències que tindria per a ells una autèntica i completa democratització de l'aparell sindical actual. S'ha pogut observar una relativa llibertat de moviments dintre del marc limitadíssim que permeten les lleis en l'expressió pública de les opinions de cadascú (dret de reunió, llibertat de premsa, d'associació, etc.). No s'ha notat pràcticament cap obstacle quant a la presentació de candidatures a la primera fase de les eleccions. En les faes successives s'ha notat immediatament la presència i la pressió dels grups de la burocràcia continuïsta que, recolzant-se en totes les facilitats que els dona la present estructura totalitària, ha aconseguit, en part, frenar i contenir la pressió democràtica dels treballadors. Aquests, però, han entès molt bé l'oportu-

nitat que tenien, per limitada que fos, d'organitzar la defensa de llurs interessos. Podem afirmar que en aquestes eleccions s'ha tornat a sentir la veu del moviment obrer renaixent. Això ja és una victòria, per petita que sigui, perquè obre el camí a d'altres victòries.

Mirador. — La possible democratització de l'aparell sindical sembla indissolublement lligada a la democratització general del país. Una part del sindicalisme català havia refusat de prendre en consideració l'acció política per a defensar la democràcia. ¿ Quina és l'orientació actual del sindicalisme català sobre aquest punt?

Sadurní Carod. — L'experiència dels llargs anys de lluita ens aconsella la unitat sindical en una poderosa central sindical de signe democràtic i federalista, independent de l'Estat i de la influència dels partits polítics. Certament que els sindicats han de fer política i no poden situar-se al marge d'aquesta acció; però han de fer sempre *llur política*, la que reclama la defensa dels interessos dels treballadors. La veu del món del treball ha d'ésser directament present en el món de la política. L'apoliticisme és una cosa falsa i negativa, car les nostres accions socials i econòmiques tenen, vulguem o no, una intenció política. No fer política equival generalment a afavorir els qui fan la política contrària als nostres interessos. Els sindicats, doncs, han de fer política, però no han de dependre dels partits polítics, per molt demòcrates i esquerrans que siguin. Aquests cobreixen una realitat diferent. Els sindicats no poden fer vagues polítiques per a complaure els interessos o les conveniències dels partits en llurs lluites pel poder. Només són justes i lícites, aquestes vagues de caràcter polític, en els moments en que és amenaçada la llibertat del país i el sistema democràtic de les seves institucions. No hem d'oblidar que sindicalisme, democràcia i llibertat són sinònims. El sindicalisme només pot viure si hi ha democràcia i llibertat. És en aquests principis que el sindicalisme pot accomplir millor la seva missió educadora i de defensa de la condició obrera. Finalment, hem de remarcar que en la situació actual la democratització de l'aparell sindical, de realitzar-se, ens portaria indubtablement la democràcia en el terreny polític. A tot el món un sindicalisme potent i democràtic és la millor garantia i el defensor més eficaç de les institucions democràtiques.

Mirador. — Finalment, ¿ creieu interessant per als treballadors la integració d'Espanya a Europa i,

en particular, la integració de la nostra economia a la del Mercat Comú?

Josep Buiria. — Considero que l'entrada d'Espanya al Mercat Comú Europeu seria una gran cosa que beneficiaria, en molts aspectes, la nostra economia. Volguem o no volguem, aquesta integració de les economies europees representa un gran progrés. Ludwig Rosenberg, president de la D.G.B. alemanya ho deia recentment a Roma, a l'ocasió d'una reunió de sindicalistes europeus.

Cal que us digui, però, que considero un error l'actitud d'oposar-se a l'entrada o integració d'Espanya al Mercat Comú pel caràcter del règim polític imperant a casa nostra. Això representa condemnar els treballadors espanyols per una situació política que sofreixen i contra la qual, feren i fan, tot el que està a llur abast per rectificar. Representa retardar indefinidament el que puguin equiparar-se als treballadors de la resta d'Europa. Ja sé que per a molts podrà semblar una heretgia, però, considero, que aquesta actitud, en una situació diferent, s'assembla molt, moltíssim, a la famosa « no-intervenció » de durant la nostra guerra civil. Deixar els treballadors espanyols al marge d'una evolució econòmica d'extraordinària importància, com és la de la integració europea, sense que se'ls doni o tinguin els mitjans de variar les raons en què es justifica aquest allunyament, és una posició còmoda i negativa. Sembla com si s'oblidés que a una nova situació econòmica sempre correspon nova situació política. Oposar-se, per raons exclusivament polítiques, a l'entrada d'Espanya al Mercat Comú i admetre passivament que l'intercanvi de mercaderies i d'hommes es faci tranquil·lament no representa aportar cap ajut als obrers espanyols. Sí, que representa, en tot cas, de fer-los pagar una situació de la qual no són responsables.

Es ben cert, també que la simple associació del nostre aparell industrial sovint endarrerit en determinats rams amb l'europeu plantejarà grandiosos problemes econòmics i socials. Els assalariats no han de ser les víctimes propiciatòries d'aquesta situació ni han de ser els únics a fer els sacrificis que exigirà inevitablement l'adaptació de la nostra economia a la dels països més avançats del Mercat Comú. Per això mateix cal que, des del primer moment els treballadors, a través de llurs instruments sindicals, autènticament a llurs mans, participin realment a les negociacions, i intervinguin defensant els interessos del món del treball, és a dir — a fi de comptes — els interessos de la immensa majoria del país.

Catalunya comença a les barraques

per Victor Alba

Aquella amiga m'ensenyava el pis que acabaven de comprar. Nou de trinca. En una casa que encara podia a pintura. Les parets semblaven parquets i els parquets semblaven parets. Les portes donaven la impressió d'aparadors de joieria i les combinacions de llum feient pensar en les cambres més privades de l'«Esfinx» parisenc de bona memòria que una meuca arrepentida va fer clausurar en l'eufòria de la Quarta República. Cada cop que obria una porta, l'amiga, amb una orgullosa modestia, tractava de rebaixar l'esplendor del que ens ensenyava. Però no pogué estar-se de puntualitzar:

— Aquests radiadors, darrera de reixes daurades, els han fet expressament per a nosaltres...

I cada cop que entraven en una cambra diferent, insistia:

— Oi que fan goig, aquests radiadors?

El pis havia costat cinc milions de pessetes.

La darrera cambra — no ens en perdonà ni una — era petita, amb una finestra al celobert, i sense fusta a les parets, amb rajoles a terra.

— No hi ha radiador, aquí? — vaig dir, una mica per malícia.

— Es clar que no. Es la cambra de la cuinera...

Es clar, no? Claríssim.

La casa havia estat construïda per un arquitecte català, el 1964.

Uns dies després, una altra amiga ens mostrava, amb menys modestia i menys orgull, perquè només havia pagat mig milió pel seu pis, els mobles que li havien instal·lat. També acabarem per la cambra de la minyona.

— No hi ha calefacció?

La noia era tendra, acabava de sortir de la Universitat i s'havia casat feia dos mesos. Tan poc convencional en el vestit com en el vocabulari. Tenia els darrers discs en català i les últimes traduccions de Brecht.

— Per què no hi ha calefacció, aquí? — vaig insistir.

— No la necessiten. No veus que vénen del Sur, i estan acostumats a la incomoditat... Si veiessis com viuen, al seu poble...

Es clar? Claríssim.

Es clar? Claríssim

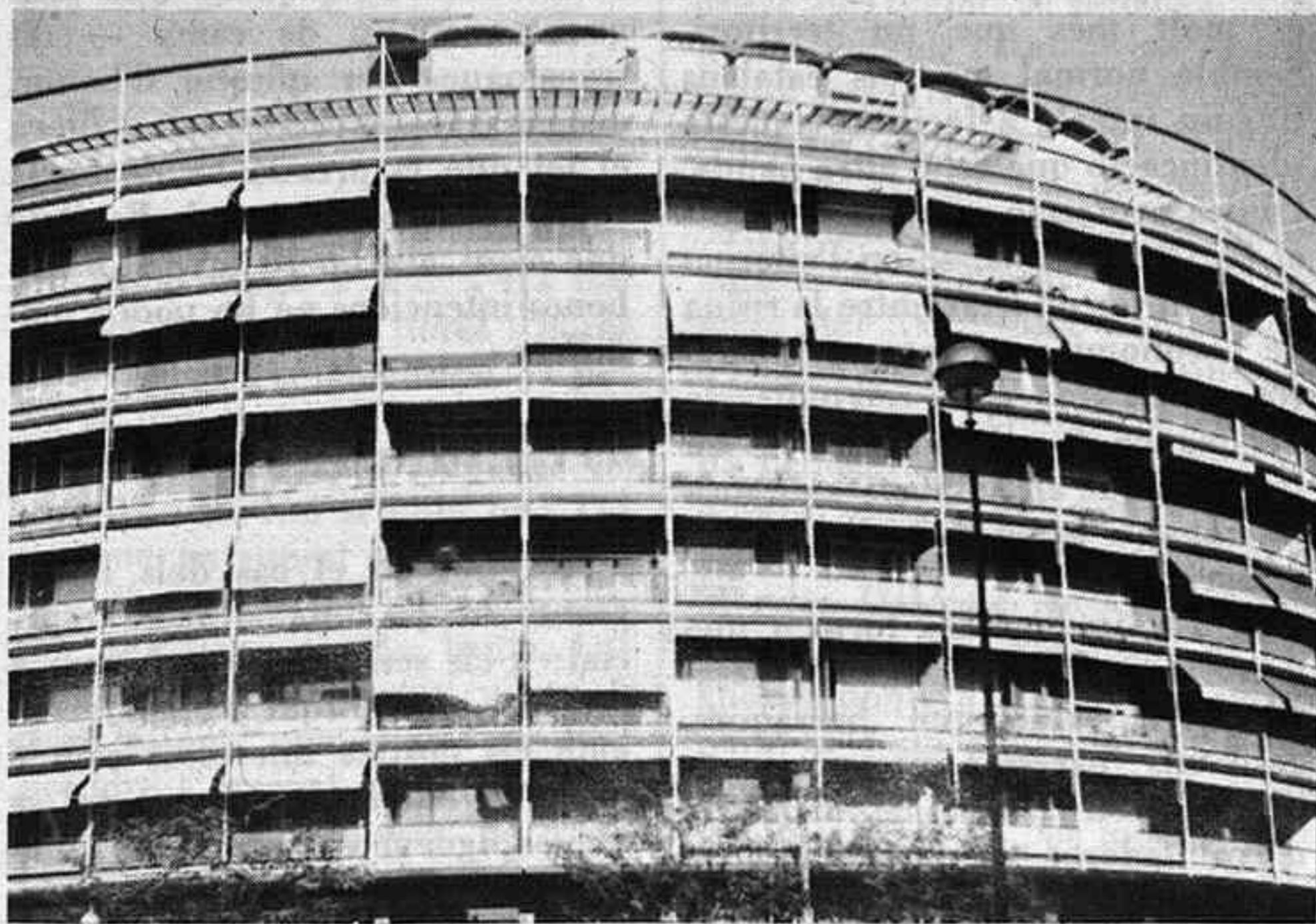
A casa d'unes vídues distingides, que no falten mai al Liceu ni a l'Orfèu, entro a la cuina per demanar un vas d'aigua. Trobo les dues minyones menjant cigrons amb alguna mena de carn. Nosaltres hem tingut filet amb pèsols. M'ha agradat tant, aquest plat, que n'he repetit dues vegades. I ara penso que em dec haver menjat la ració de la cuina. No, res d'això, m'asseguren quan ho comento amb aquestes amigues de fa trenta anys.

— Ens arruïnarien. No veus que mengen com a feres, aquesta gent...

No sé, no són com nosaltres. No tenen mesura. Mengen i beuen i canten tot el dia... i sempre es queixen. Els catalans són més resistents. Quan teníem aquella noia de Manlleu, recordes?... tu eres un mocós... allò si que era servei... mai no li escoltaves una queixa...

Es clar? Claríssim.

Aquests comentaris són del 1965. Els havia sentits molts anys abans, quan jo era un galifardeu, parlant dels murcians. Ara són

«Viviendas protegidas».

els «xarnegos» o els andalusos, o «aquesta gent de les barraques» com abans eren «els del Somorrostro». Però he escoltat frases semblants a Lima, per exemple, sobre els indis, en algun poblet de Geòrgia sobre els negres.

Els blancs de Catalunya

Potser sí que tot això són anècdotes i prou. Però el lerrouxisme era també anècdota (quan en parles amb els vells, recorden allò de les «meriendas fraternales» i del «pavo republicano»), i la FAI era anècdota pura (un periodista escriví una sèrie de reportatges sobre la immigració de murcians amb el títol ple d'«esperit» de: «El transmiserià»). Ningú no sembla recordar les conseqüències del lerrouxisme i de la FAI ni haver reflexionat sobre les causes d'aquests dos fenòmens que no eren murcians precisament, sinó ben catalans.

I la causa fonamental, em sembla, radicava en aquest «és clar» tan espontani que surt en totes les converses, en el fet que a la cuina no es menjava com a la taula dels «senyors», ni hi havia radiadors a la cambra del servei... Més ben dit, en la mentalitat que trobava — i que encara troba — natural que les coses siguin així i que, en explicar-les, ho fa comentant per un «és clar»...

Això, que ens agradi o no, és donar per demostrada una superioritat dels catalans sobre els qui vénen del sur. Això és admetre que pel color de la pell, per la llengua que es parla, per la cultura

que es té o per la manera com es viu, hi ha dret al fet, que una gent visqui en condicions que no semblarien admissibles pels qui parlen català, els qui no tenen la pell tan bruna, els qui no han viscut mai en barraques ni s'han mort de set o fàstic en un poblet ressec i feudal. Això, per molt que el mot ens sembli agre, és racisme.

No cal, em penso, que entre nosaltres recordem com n'és de corruptor, el racisme, com acaba

Cada col·laborador tenia el seu bon jueu, cada falangista té el seu bon comunista, cada rhodesià el seu bon negre, i cada català el seu bon «xarnego».

Bé, no exagerem. Encara no som a Rhodèsia, és cert. Però qui fa un cove, fa un cistell...

Pertot hi ha o hi ha hagut reaccions com aquestes. No són privilegi de Catalunya. Els immigrants als Estats Units eren tractats així. I a l'Argentina. I ara els negres d'Àfrica també són racistes. N'hi ha prou amb ser diferent i indefens perquè surti una teoria — o una simple actitud inconfessada — que justifiqui amb una suposada inferioritat el tractament despectiu, discriminant, o simplement la indiferència. A Cuba, hi ha una cançó que diu:

*En el fondo de un barranco
canta un negro con afán:*

*Ay! madre, quien fuera blanco,
aunque fuese catalán.*

Com diria en Pla, si escrivia el català com escrivia el castellà: «a totes les parts couen faves».

Els drets no s'hereten

Dic això perquè convé que tampoc no ens fabriquem sentiments de culpa. Les coses són així, els homes són així, i les coses que passen a Catalunya no deixen de ser així pel fet que passin a Catalunya, i els catalans no deixen de ser com els altres homes pel fet de ser catalans.

Però pel fet de passar a Catalunya i de tractar-se de catalans, aquestes coses no són, d'altra banda, menys perilloses, menys detestables i menys imperiosament necessitades d'esmena.

No es tracta, tampoc, de divinitzar el «xarnego» — com abans havíem fet amb el proletari, aquella imatge d'auca que mai no hem trobat en la realitat... — El «xarnego» és o podria ser tot el que diuen d'ell, podria ser pitjor, encara. Així i tot, no es justificarien les barraques, la indiferència, l'«és clar», la manca de radiadors a les cambres del servei i la mentalitat que hi ha darrera de tot això.

El lector dirà que ell no pensa així. Afegirà que ha llegit «Els altres catalans», que sap de sobres que els més ardents nacionalistes, els més intransigents, solen ser els fills dels murcians d'abans de la guerra. Però el lector, i tots els lectors, i tots els qui han comprat «Els altres catalans» són una minoria, són els qui encara saben indignar-se o els qui han après a indignar-se; són en certa manera els privilegiats. No n'hi ha prou amb ells per a fer una atmosfera. És l'atmosfera que els «xarnegos» respiren el que decidirà llur actitud... i l'atmosfera que nosaltres respirem el que decidirà el nostre dret a reclamar moltes coses. Perquè, no ho oblidem, fins i tot si política-

El bon «xarnego»

Ja em sembla estar escoltant-ho: «Es clar, n'hi ha de molt treballadors, com aquell xofer que teníem i que ens deixà per casar-se... No entenc la pressa que tenen aquests andalusos per casar-se i fer fills sense parar... Però vaja!, si tots fossin com ell... Ell sí que era puntual, i feinejava tot el dia, i mai no li senties una paraula més alta que l'altra... No et creguis, no, jo també en tinc d'amics «xarnegos»... i a la festa de l'aniversari del meu fill sempre invitem els fills de la cuinera...»

Catalunya comença a les barraques

ment la situació fos tolerable, moralment no ho seria, i no ho seria sobretot per als qui tenen la paella pel mànec. A Catalunya, molts mànecs se'ns escapen, per ara, però aquest el tenim a la mà.

Pels « xarnegos », doncs, hem de començar a conquistar-nos els drets. Perquè, no s'oblidi tampoc, per molt que es parli d'història, de renaixences, de juridicitat, els drets no s'hereten, sinó que cada generació els ha de guanyar de nou.

Els fets fonamentals

Potser, em dic, la millor manera de posar-nos en condicions de defensar i conquistar els nostres drets consisteix a ajudar els « xarnegos » a posar-se, ells, en condicions de defensar i conquistar llurs drets... o, dit d'una altra manera, tal com són les coses, en aquest any 1967, Catalunya com a reivindicació comença a les barraques.

Quins són els fets fonamentals:

a) Catalunya necessita més mà d'obra de la que disposa. A mesura que creixi la seva indústria, en necessitarà més. El dia que deixi de necessitar mà d'obra extra, podrà tancar el negoci. Per tant, els murcians d'abans, els andalusos d'ara, ens són tan necessaris com Catalunya ho és per a ells. En realitat, més, perquè ells sense Catalunya seguirien malvivint, però Catalunya, sense ells, aniria de corcoll. El problema, doncs, no és d'ara ni es pot resoldre d'un sol cop. És un problema permanent, al qual s'ha de cercar una solució permanent.

b) Els immigrants arriben a Catalunya i es troben, tot d'un cop, en una atmosfera indiferent, en una cultura distinta, amb gent que els parla d'una manera incompreensible, en una economia que els sorprèn. No troben allotjament, han de cercar treball al nivell més baix — per manca d'especialització —. Els obrers catalans, especialitzats, els consideren, en certa manera (no ens ho dissimulem) com a inferiors i, a l'hora dels punts, gairebé com a enemics. És un miracle que els immigrants no acabin, ben aviat, per considerar enemics els obrers catalans, i, els catalans en general. (Per cert que, dit entre parèntesi, convindria que els organismes sindicals comencessin a cercar un sistema que substituïxi l'odiós sistema dels punts, humiliant, que serveix per a dividir els obrers en grups d'interessos oposats; haurien de trobar un sistema automàtic, en el qual els obrers mateixos no hi tinguin res a dir, per evitar disputes i baralles; el sistema de punts és pitjor encara i — ja és dir — que el sistema de la propina, per a la dignitat dels treballadors...)

c) Els immigrants s'assimilen ràpidament els costums, menys ràpidament a l'idioma. Acaben identificant-se amb Catalunya. Aquesta incorporació en massa, automàtica, per a l'obtenció de la qual els catalans no fan res, és probablement un argument millor en favor de Catalunya com a reivindicació que la història, els fets jurídics, la llengua. Quan l'immigrant en un país se sent, abans fins i tot de parlar-ne l'idioma, part d'aquest país, és que el país és molt més que un territori. Sembla normal que els catalans tinguin interès a facilitar aquesta identificació que és, d'altra banda, l'única protecció que tenen contra el perill de trobar-se en l'alternativa d'haver de triar entre la ruïna de l'economia per manca de braços, o, la ruïna de la reivindicació per manca de reivindicants en un futur en què els catalans « de soca i arrel » (si es que n'hi ha) serien minoria.

d) Els immigrants formen una minoria — per ara — de desaventatjats, viuen en barraques, amb uns ingressos insegurs i miserables, són víctimes de tota mena d'exploitadors: de la burocràcia, dels propietaris de cases, dels botiguers, dels contramestres i patrons, a vegades d'altres obrers. Algun dia poden ser víctimes dels professionals polítics, dels qui tractin d'utilitzar-los (a la manera de Lerroux) per oposar-los a les reivindicacions catalanes. Són un mal mercat per a la nostra indústria; un bon mercat per als enemics que la indústria sigui nostra. El miracle és que no hagin estat encara utilitzats a fons, però és un miracle que no pot continuar. Per raons econòmiques, doncs, el mateix que polítiques i culturals, cal defensar els immigrants, ajudar-los a sortir del pou, posar-los al nivell de persones deixant-nos de les falòrnies que « són diferents », que « no saben viure com nosaltres » i d'altres salvatjades de ben peixats... que només són ben peixats en comparació amb els « xarnegos ».

Ara sí que és clar

En resum: el « xarnego » és un fet i un fet que, per molts anys, serà inevitable. El « xarnego » està tot disposat a deixar de ser « xarnego », es catalanitza a espatlles dels catalans. Perquè és un desarrelat, tendeix a arrelar. És interès nostre — i d'ell — que arrelï en terra catalana, i que les seves arrels es creuin amb les nostres, que no es pugui distingir entre les unes i les altres, que les nostres reivindicacions i els nostres drets siguin també — perquè així ho senti — les seves reivindicacions i els seus drets.

I per això, és clar (i ara sí que és clar), les seves reivindicacions han de ser les nostres reivindicacions també.

Els problemes de masses només es poden resoldre des del poder. Però el poder — sigui quin sigui el seu signe ideològic — no resol mai cap problema si no l'hi plantegen de manera que es trobi entre l'espasa i la parct. Aquesta feina no es fa mai per poders notariais. No són els burgesos els qui reclamen pels obrers, no són els obrers els qui reclamen pels camperols, no són els qui tenen pis els qui reclamen pels qui viuen en barraques. Que uns quants canviïn de camp — els trànsfugues per qüestió d'honor, diríem si féssim frases — no altera el fet que la pressió ha de fer-la cadascú en profit propi. Es lleig que sigui així, però així és... Les bones intencions no ho poden modificar.

Llurs interessos

Ara bé; en el cas dels immigrants hi ha una situació especial: « els seus » interessos com a persones econòmiques coincideixen amb els nostres interessos com a persones nacionals. El que cal és que sapiguem veure aquesta coincidència i treure'n la lliçó.

No es tracta d'anar a les barraques i donar classes de llegir i escriure, o cercar treball per a uns quants, o portar-los mantes, o ajudar-los a posar flors a les finestres (quan n'hi ha). No es tracta d'ensenyar-los a parlar català o de convèncer-los que són benvinguts. Tot això, en el millor dels casos (en el menys dolent dels casos, vull dir) fóra paternalisme i l'únic resultat seria de fer continuar la mateixa situació en un pis enlloc d'una barraca, fer « xarne-

gos » amb portera.

Això que en diuen desenvolupament (horrible paraula) de la comunitat és una cosa encara molt verda. En pocs llocs se n'ha fet l'experiència: a Israel amb els immigrants del Iemen, de l'Índia o del Marroc; als Estats Units amb els « slums » negres; en alguns països llatino-americans amb grups indis minúsculs i aïllats. Mai, aquesta feina, no ha estat feta per les autoritats, sinó per la gent mateixa afectada (pels « xarnegos » locals) amb l'ajuda d'alguns forasters que han sabut parlar-los de les coses que podien entendre.

De totes aquestes experiències, una cosa, almenys, sembla deduir-se amb certesa: només té utilitat i dona resultats allò que es fet per pressió dels « xarnegos » locals, a la manera dels « Xarnegos » locals i d'acord amb el que ells volen, amb llur pròpia concepció de la felicitat. Per això l'Església, els treballadors socials, els capítols polítics i fins i tot les autoritats, han fracassat sempre; poden resoldre alguns casos aïllats, però no el problema.

El paternalisme

En realitat, el problema mateix han de plantejar-lo els qui en són els protagonistes. Ens han de suggerir les solucions. Ells han de lluitar perquè s'apliquin les solucions que desitgen. Solament quan lluiten vénen els estira i arronsa, les discussions, l'adaptació d'interessos diversos, i es troba una solució que ho sigui de veres, almenys per un temps.

Per exemple, ¿ qui pot decidir

...i sense protegir.

Les esquerres...

si la gent de les barraques han de continuar vivint en barris on estiguin junts — encara que en allotjaments decents — o han de dispersar-se per les ciutats? Només la gent de les barraques. Però perquè ho decideixin cal primer que sàpiguen que tenen dret — dret innat, que no ha de ser escrit en cap llei — a decidir-ho; segon, que coneguin totes les possibles solucions i escolleixin la que els agradi; tercer, que s'organitzin per a fer pressió en favor de la solució que consideren seva; quart, que sàpiguen que poden trobar aliats...

Nosaltres, els catalans nats a Catalunya, podem ajudar-los en la primera etapa i en la quarta. Podem ajudar-lo a prendre consciència d'ells mateixos i de llur problema. I podem ser llurs aliats, hem de ser-ho... fins i tot els patrons que donen feina als « xarnegos » i els obrers que els miren de reüll perquè, amb el reguitzell de fills que arrosseguen, es queden amb massa punts.

Atenció... La temptació del paternalisme (que a vegades es presenta com a proselitisme) és sempre a l'aguait. Els estudiants poden anar a les barraques i burxar per fer florir aquesta consciència de barrs quista — jo diria que de barraqüista català —... ¿Per què no un cos de la Pau espontani, sense burocràcia en la mena de societat deshumanitzada que ens estem fent, i uns aliats sensacionals per a llurs pròpies reivindicacions d'estudiants? Els obrers de vila o de pis podrien, haurien, d'anar també a les barraques, i els sindicats, de la mena que siguin, haurien de defensar els « xarnegos », fer-los descobrir els pobres mecanismes de defensa de què es poden valer. Però s'hi hauria d'anar sense segones intencions, sense voler fer dels « xarnegos » congregants o membres de cèl·lula. Dels catòlics joves, em penso que no hi hauria perill; dels comunistes, estic segur que n'hi hauria, perquè per definició són proselitistes. No és que ens hagi de preocupar que els « xarnegos » es facin catòlics — que ja ho deuen ser —, o socialistes, anarcosindicalistes, comunistes. El que ens ha de preocupar és que els facin qualsevol d'aquestes coses, que els ajudin per tal de passar-los factura. I no solament perquè això els crearia desconfiança i ressentiment, sinó perquè el fet mateix que no arribessin a ser catòlics, comunistes, socialistes, monàrquics, anarcosindicalistes, vegetarians, esperantistes, teòsofs o col·leccionistes de segells per pròpia iniciativa, anul·laria el valor de tot el que es fes per ells.

Amb ells

En reclutat, no s'ha de fer res per ells. S'ha de fer amb ells. No s'ha d'anar a dirigir-los, sinó a

despertar-los perquè ells prenguin llur pròpia direcció.

A l'hora de la veritat, hem de tenir prou confiança en els « xarnegos », en llur qualitat humana, — sense fixar-nos en on han nascut ni en quina llengua parlen — per a saber que ells poden resoldre llurs problemes tan bé com nosaltres els nostres, i que solament llavors ells i nosaltres podem començar a tenir problemes comuns i a cercar-los entre tots una solució per a tots.

De nosaltres depèn

No ens fem il·lusions. No vencerem ningú d'anar a les barraques, de passar-hi hores i hores, simplement per altruisme. O potser sí, uns quants. I uns altres que es disfressaran, per a poder fer propaganda. Em sembla que l'altruisme, en aquest cas, no seria de bon digerir. Es pot moure la gent per una feina pesada, bruta, fatigant, exasperant sovint, plena de desil·lusions, només si fem comprendre a la gent que l'interès de l'immigrant i l'interès de Catalunya coincideixen, que defensant-los i servint-los ens defensem i servim, que mal podem sentir-nos satisfets mentre hi hagi obrers de call, de ghetto, i obrers de vila. Potser ja és hora que la gent, sense esperar res de l'Estat, faci els gestos eficaços. Per què, per exemple, ¿no es formen corporacions privades, sense fins lucratiu, per finançar el que els « xarnegos » necessiten, corporacions en què comprin accions els bancs, els industrials, els sindicats, els particulars, i en què els « xarnegos » tinguin participació en la direcció? Això és una possible solució d'un dels aspectes del problema. Regirant llibres, se'n trobarien dotzenes d'altres. Hi ha tantes coses per fer: rebre els immigrants quan vénen, orientar-los, ajudar-los a trobar feina sense que els explotin, protegir-los també de la indiferència agressiva dels buròcrates, dels hospitals, dels jutjats. Si hi ha la voluntat, hi haurà imaginació per a trobar mil maneres de parlar a l'immigrant, de fer-li sentir que a Catalunya no solament menjarà una mica menys malament, sinó que el tractaran, per primer cop a la seva vida, com una persona. Per ell, justament, Catalunya ha de ser el lloc on ha nascut a la categoria d'home. I aquesta ha de ser la porta per on entri a Catalunya. I llavors sí que la defensarà, perquè defensarà aquesta nova personalitat humana trobada entre nosaltres. Això, només de nosaltres depèn.

Però en cap cas caritat, ni benevolència, ni generositat, ni paternalisme, ni proselitisme, ni càlcul tampoc. Simplement, prendre consciència, els « xarnegos » i nosaltres, que Catalunya comença a les barraques.

Victor ALBA.

L'any 1931, el record de les discòrdies de les esquerres catalanes, del 1906 al 1914, no era certament agradós. Calia demostrar a l'opinió catalana la possibilitat d'aplegar en un sol partit el gran nombre de centres, joventuts, grups i individualitats de tendència nacionalista i republicana existents a Catalunya.. S'havia d'acabar amb la dispersió d'esforços que comprometrien indefectiblement l'esperança posada en un canvi de règim a Espanya. Era precís que els catalans no es trobessin perduts en un nou laberint esquerrà. Aquesta era l'ambició que tenien les personalitats de l'oposició republicana i nacionalista en convocar a Sants, el març del 1931, una Conferència d'Esquerres en la qual fossin confrontades les opinions. Breu, calia demostrar que els homes d'esquerra sentien la gran responsabilitat de l'hora crucial que vivia el país. Del que succeís a Sants depenia que les joventuts es poguessin donar a l'esperança, incorporar-se a un gran moviment nacional tot abandonat llur tradicional aïllament. Es per tot això que la Conferència era convocada per a tothom. Sense el compromís de subscriure les decisions que s'hi adoptessin.

Com...

El panorama polític de les esquerres en el període successiu a la davallada de Primo de Rivera era el mateix, si fa o no fa, que en 1923. Existien els mateixos centres, grups i notabilitats d'abans de la Dictadura, amb la sola excepció de l'aparició del « Grup de l'Opinió » que s'expressava des de les columnes del periòdic. A Barcelona existien « Acció Catalana » (partit que es mantingué independent); supervivents de l'antiga esquerra, alguns d'ells retrats i altres més o menys en contacte amb Lluís Companys; la « Federació Democràtica Nacionalista » de Francesc Macià, convertida en « Estat Català », i un nombre considerable de centres i Joventuts nacionalistes independents, molts d'ells simpatitzants de Macià. A les ciutats de la « província » es mantenia la fidelitat al federalisme republicà i al catalanisme; eren centres que fins aleshores no havien aconseguit gaires victòries a les eleccions generals, però que pesaven per llur prestigi en les municipals. A les comarques gironines predominaven els centres federals i els nacionalistes, gairebé tots de significació esquerrana, els quals es podien vantar de les passades victòries obtingudes a les eleccions a Corts de Madrid i regien bastants municipis. A Tarragona Marcellí Domingo mantenia la seva influència al districte de Tortosa-Roquetes i existien centres republicans i catalanistes

a les principals ciutats. I finalment, a Lleida, s'havia aguantat ben ferma la vella « Joventut Republicana » que irradiava honorablement als pobles del baix Segrià; Francesc Macià estava, des de Solidaritat Catalana, ben apuntalat a Borges Blanques, ciutat a la qual tenien posats els ulls les joventuts nacionalistes lleidatanes, de caràcter exclusivament patriòtic.

Existien, doncs, els mateixos elements polítics del 1923, però l'ambient era diferent. La Dictadura havia provocat arreu un sentiment de repulsió envers els seus representants locals i havia desvetllat la joventut. El panorama feia « bonic », però calia coordinar els esforços, si no es volia malbaratar un entusiasme que qui sap si fóra circumstancial.

Es doncs fàcil de suposar com era d'ambiciosa i audaciosa la pretensió dels promotors de la Conferència d'Esquerres de Sants. Sortosament, el projecte de reagrupament era apadrinat per aquells prestigis catalans que eren Macià, Companys, Dr. Torres, Santaló, Domingo, Lluhi i Vallescà... Els obstacles no es revelaren tan insuperables com haurien pogut fer témer i allà va néixer a la vida *Esquerra Republicana de Catalunya*. Al meu entendre, dues circumstàncies ajudaren la reeixida del nou reagrupament: 1ª. Cap de les famílies polítiques reunides a Sants no tenia un « programa » que li fes de catecisme, l'escull amb què sempre topen les esquerres, i 2ª. perquè els iniciadors de la Conferència comptaven amb el clima unionista que la dictadura havia provocat en el camp nacionalista i republicà, pel fet del seu anticatalanisme. La brúixola, en aquells moments, indicava a Catalunya: República, REPUBLICA; diria jo, A LA CATALANA. Les esquerres, als començos d'aquell 1931, només tenien dos objectius: abatre l'enemic de tots, Alfonso XIII, i guanyar l'Autonomia.

...va néixer l'Esquerra

A la Conferència de Sants es produí un gran debat sostingut per Lluhi i Vallescà i el Dr. Torres de Lleida, a propòsit de la pretensió del primer de donar al nou partit l'adjectiu socialista. El Dr. Torres féu valer com a argument decisiu la gran simpatia que els republicans comptaven a les comarques en la petita burgesia, els estaments liberals, els petits comerciants i modestos propietaris. Finalment, es trobà la fórmula de compromís: el partit tindria un programa ben marcadament socialista sense, però, ésser sotmès a la rigidesa dogmàtica d'un partit de classe. Jo crec sincerament que el capdavanter lleidatà evità al nou partit l'error que hauria estat aleshores — èrem en

Com l'any 1931. L'esquerra democràtica pot mobilitzar el nostre poble.

1931! — seguir l'audaciosa proposta de Lluhi i Vallescà. Aquest s'havia fet, evidentment, el portatveu del «neguit barceloní» — la capital és sempre audaciosa —, però en cas d'haver reeixit s'hauria portat la confusió, si més no, a les comarques sempre «conservadores», o, si es vol, menys *embalades* vers les aventures. El contrast entre la capital i les ciutats és un fenomen més vell que l'anar a peu. Ens ve de la Roma antiga... La capital fa la Revolució, però se'n cansa aviat; les viles no estan per les audàcies, però conserven allò que la capital els ha fet guanyar.

La nova Esquerra constituïda, Francesc Macià n'esdevenia el seu President i Marcel·lí Domingo Vice-president. Aquest, però, abandonava poc temps després la política catalana per la madrilenya i sortia del nou partit. L'Esquerra rebia aviat una aportació de caràcter sindicalista. Cenetistes ben coneguts s'integraven al nou partit: Simó Piera, Pere Foix, Clarà, etc. Més tard, encara, Macià llançava una Crida, des de Lleida, als catalanistes i donaren llur adhesió al partit destacades personalitats: A. Rovira i Virgili, Carles Pi i Sunyer, Josep Sunyol i Garriga, Tomàs i Piera, Vicenç Bernades, etc. L'ur valua es veié acreditada ben aviat amb els càrrecs públics que ocuparen. I sense militar orgànicament dins del nou partit, figures de l'antiga esquerra catalana foren cridades a col·laborar en l'obra de recobriment nacional: Jaume Carner, presideix la Diputació Provisional, Pere Coromines forma part de la Comissió redactora de l'Estatut de Núria i és després Conseller de Justícia i Santiago Gubern és designat pels Diputats del Parlament Català a la Presidència del Tribunal de Cassació.

(La Unió Socialista de Catalunya fou representada, sense interrupció, a tots els Governos de la Generalitat i s'aliava electoralment amb l'Esquerra).

El que més fa perillar els reagrupaments d'esquerra és l'exces-

siva proliferació de matisos. Tots els qui es proposen unir o reagrupar no han de tenir la pretensió de fer adoptar el propi programa. Altrament, no seran diferents partits que neixeran, sinó tants com catalans hi ha posseïdors d'«una pensada». En lloc de simplificar l'únic que en resultaria fóra una olla de grills.

S'ha de triar

El que interessa sobretot és la coincidència sobre uns principis bàsics i no pas una simple suma de programes. Cal unir-se per l'eficacitat i no pas per provocar la confusió. Una vegada el compromís assolit, que ningú, per l'amor de Déu!, no faci estat a cada moment i per qualsevol motiu, del cas de consciència que l'obliga a amenaçar la disciplina, tot profunditzant les diferències. L'acord obtingut sobre les línies essencials del programa comú, són les qüestions de tàctica i únicament aquestes — la tria del camí per a fer triomfar el programa — el que ha d'estar sovint en joc. Deixo per ben assentat, així sí, que no s'ha d'estar disposat a engolir rodes de molí ni a recitar unes lletanies d'amens. Quan els esquerrans s'avenen a constituir una gran família i l'acord, repeteixo ha escaigut sobre els principis, no és admissible que se la sotmeti continuament a una revisió i al perill d'uns debats en què els graus d'apassionament podrien comprometre la seva existència o, pel cap baix, fer-la inoperant.

Per arribar a un compromís, és indispensable que tots els grups interessats procedixin prèviament a una tria, que es decideixin sobre les qüestions que poden impedir la convergència amb els altres. Els socialistes han de triar entre la doctrina integral i les possibilitats de realització d'alguns dels seus punts. Els republicans s'han de decidir entre la vella doctrina liberal i l'agermanament amb els socialistes per em-

pényer el progrés i crear la moderna democràcia econòmica. Escou als nacionalistes — i sobretot als intransigents — de dir si prefereixen persistir brodant programes amb el fil d'or de les il·lusions o agermanar-se amb els qui creuen que s'ha d'empendre el camí, estret i costerut, que porta, progressivament, a la realització d'anhels menys ambiciosos però que no interrompen per això l'ascensió. Els sindicalistes s'han de declarar bé per l'anacrònic refús de l'Estat o, pel contrari, intervenir, assegurar llur aportació als esforços mancomunats per a donar pas a una societat més justa i cada dia amb menys explotador. Els catòlics d'esquerra han de triar entre una posició particularista i titubejant i la incorporació a l'acció dels qui, com ells mateixos, es disposen a satisfer els neguits socials del poble, a despolititzar l'Església, a llevar-li els privilegis que tantes crítiques li valen i a respectar sincerament la llibertat de consciència. També m'atreveria a demanar als comunistes que optin entre els interessos del partit i les especulacions nacionals i diplomàtiques d'una de les grans potències, especulacions que poden obstaculitzar una entesa de caràcter nacional català.

Les noves generacions

Capítol a part mereix l'actitud reservada de les noves generacions. Aquestes també s'han de decidir. Ningú no pot, sense mancar als deures cívics, esperar saber qui porta les de guanyar ni què prevaldrà demà. Un jove professor madrileny assegura que si els joves d'avui es mouen per ideologies i continguts, en canvi no s'encaparren per les formes. És una manera intel·ligent d'esbiaixar el problema polític plantejat a Espanya. Per què, ¿quina ideologia convenient pot acceptar el reguitzell de pretendents al tron que volten per aquests mons i amb aquest preceptor de prin-

cep que ha indignat el professor Jiménez de Parga? Es fàcil, per altra part, suposar el *contenido* que donarien al règim monàrquic els generals, l'Opus Dei, els bisbes i aquesta «societat balzaciana» dels «cinc grans» del carrer d'Alcalá que, amb la Banca Urquijo, representen el 56 % del capital de les societats anònimes d'Espanya. És la Monarquia qui imposa pràcticament als joves d'escollir la forma republicana, només és aquesta que lliure d'hipoteques, pot honorar la ideologia i el contingut.

Una obra de renovació

Els homes de la generació del 1931 triarem i ho férem a temps, en el moment just que calia, és a dir quan aparegué a Catalunya un moviment d'ambició nacional disposat a pesar en el moment crucial en què es desvetllaven tots els pobles ibèrics. I ens donarem cordialment a una obra de renovació i de retrobament català, a la nostra obra i no pas a la dels nostres predecessors. Es aleshores quan ens adonarem que calia triar entre l'apostolat i la política. I ens decantarem per aquesta, per considerar-la el vehicle que avançaria més pels camins dels ideals.

A. Rovira i Virgili escrivia des del seu segon exili, a manera de consell: «Una bona política catalana ha de tendir en els nostres dies, a restablir l'equilibri entre les aspiracions i les forces, entre el VOLER i el PODER. Per a voler més, s'ha de poder més... Voler sense poder, no és senyal de major patriotisme, sinó de menor sentit de responsabilitat».

Molts separatistes i antipolítics no férem altra cosa en el tercer decenni de segle, sinó avançar-nos al propi consell d'aquell gran català. Conciliarem el poder amb el nostre voler i no es podrà pas dir que en la tria hi perdérem puix que Catalunya pogué constituir-se en regió autònoma i renaixia el Parlament Català després de més de dos-cents anys de mutisme.

Joan SAURET.

Ha mort Rafael Tasis

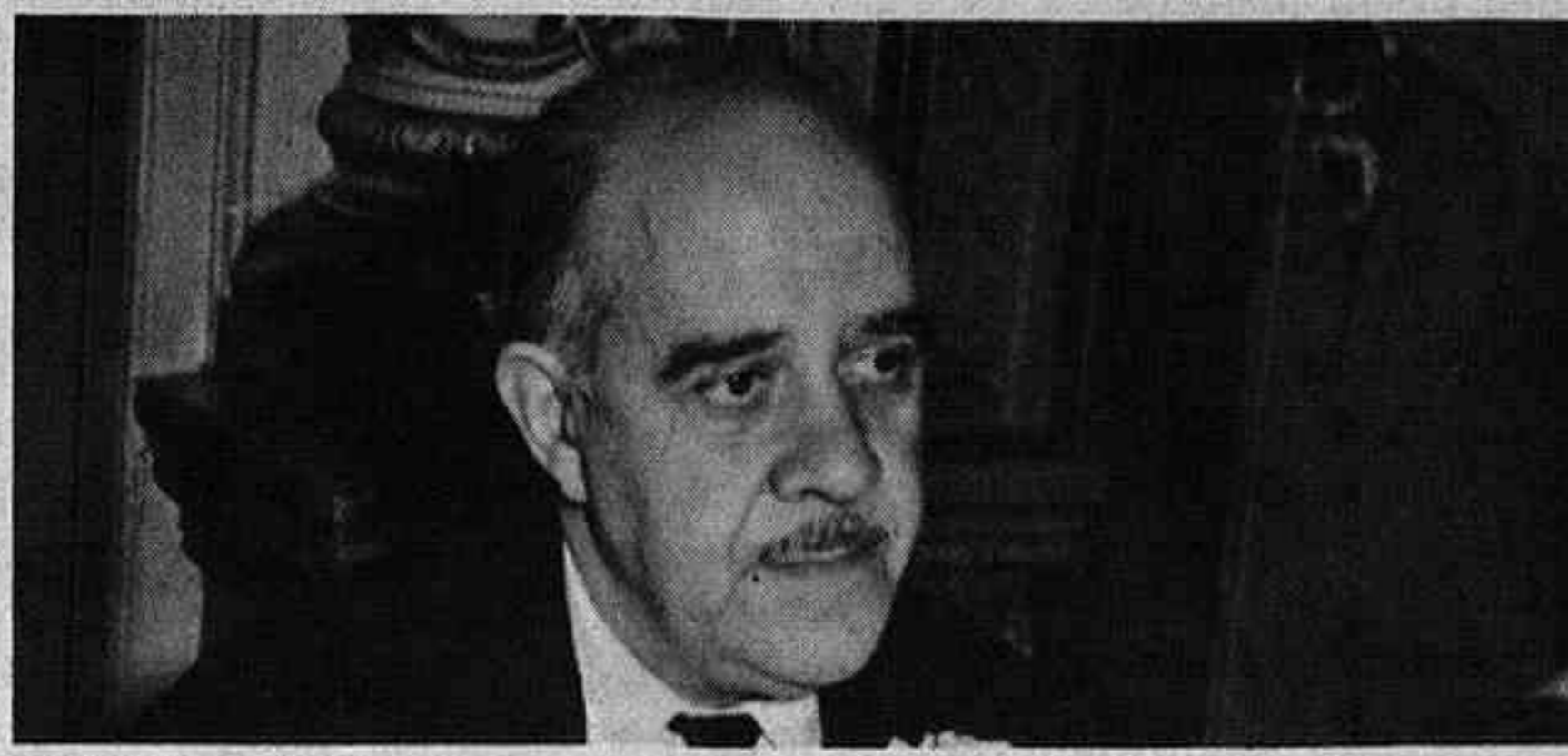
...Veig entre vosaltres homes que han volgut venir d'altres indrets de Catalunya, de Figueres com de Reus, de Mataró com de Terrassa, per dir, amb llur presència, com s'associen a aquesta vindicació de la premsa catalana, a aquesta ostentació dels seus títols de glòria, de la seva història fructuosa i accidentada...

... Veig també uns altres homes, igualment estimats, que veniu de barriades de la ciutat, que representeu, amb honor i mèrit, el món del treball, que due al damunt un historial benemèrit de sacrificis i d'heroismes per defensar uns ideals. Vosaltres, que sovint formeu entre aquells que un llibre cèlebre qualificava, fa poc, dels *Altres catalans*, i que, per mi i, jo confio també, per vosaltres, no són altra cosa que uns altres catalans, amb els mateixos drets i els mateixos deures cívics, als quals obrim la nostra casa, la nostra taula i la nostra cultura. Gràcies, doncs, també, a vosaltres, amics sindicalistes, que amb la vostra presència sou penyora d'una entesa i d'una col·laboració en altres comeses al servei de Catalunya i de la llibertat.

He de donar gràcies també, i ho faig ben gustosament, al meu estimat amic Ramon Aramon i Serra, Secretari General de l'Institut d'Estudis Catalans, la màxima entitat de la nostra cultura, la gloriosa institució creada per Prat de la Riba, reconeguda pel món acadèmic i científic internacional i que continua servint, amb coratge indefallent, a despit de tots els entrebancs i de totes les privacions, la cultura científica de Catalunya. Els seus mots tenen l'autoritat que els donen la seva personalitat i el càrrec que amb tanta de dignitat i d'eficiència ocupa i tots hem sentit, n'estic segur, en escoltar-lo, com és d'urgent, per al normal funcionament de la nostra vida cultural, que l'Institut d'Estudis Catalans recuperi el seu local i el lliure funcionament de les seves seccions i societats filials.

I, no cal dir-ho, he de donar les gràcies als amics Heribert Barrera, Josep M. Ferrer i Joan Agut, per les molèsties que s'han pres per a organitzar aquest acte i les dificultats que han tingut per a contenir-lo dintre uns límits que, com veieu, eren infranquejables. I igualment a tots els prestigiosos amics, representants il·lustres del pensament català, que van signar la convocatòria i que es troben presents, i a aquells que s'han adherit, per no poder-hi assistir, i els noms dels quals vull compendiar en un de sol, el del mestre Jordi Rubió...

... Un dels nostres homes públics més conspicus, l'eminent

RAFAEL TASIS.

Havia emprès la gran tasca de reconstrucció.

Rafael Tasis estava tan íntimament lligat a tots nosaltres, al nostre combat, que ens és difícil parlar-ne fredament. Alguns diaris han parlat de l'home de lletres, treballador infatigable, de l'historiador sempre atent a les lliçons del passat per projectar-les en el present i el futur, de l'amic inolvidable que tots enyorem.

Direm dos mots del polític. Amb la mort de Rafael Tasis, Catalunya acaba de perdre la figura que millor podia plasmar la unitat dels catalans, aquesta unitat que arrela a l'Interior del País, i reposa en el gran treball de clarificació de les realitats actuals catalanes, entelades per anys de silenci i, en alguns, de lamentables oblits. Per a Tasis, no hi hagué mai ni oblit ni silenci. Des del primer moment, parlà alt i fort per a recordar les afirmacions nacionals i democràtiques. Tossudament, sense treva, havia emprès la gran tasca de reconstrucció. I avui era el símbol que unia la gent catalana d'esquerra democràtica i social, el president coratjós i dinàmic que no feia cap concessió en les coses essencials, però obert al diàleg i als contactes amb les altres famílies polítiques catalanes: un diàleg i uns contactes que s'han de forjar en la claredat i en la lucidesa.

Tasis s'ha mort. Es una gran pèrdua per a tot el que MIRA-DOR representa. Honorem la seva memòria reproduint alguns extractes del seu parlament en l'acte d'homenatge que li tributaren recentment alguns centenars de catalans.

doctor Agustí Pedro Pons, prologuista del llibre i un dels més tenaços i ben orientats col·leccionistes de la nostra premsa, ja ha dit tot allò que representava aquest sector de la bibliografia que és la premsa, aquesta arma poderosa de l'esperit — no debades se'n va dir el « quart poder » — i, sobretot, allò que ha volgut dir en el procés històric de la nostra Renaixença. Jo voldria insistir-hi, i perdoneu-me que això allargui les meves paraules, perquè reviuire tot el llarg procés de la naixença, la vida i la mort de tants diaris, setmanaris i revistes com han sortit d'ençà d'aquella llunyana Gazeta de 1641 equivalent a reviuire el procés polític de la nostra terra. Diaris, setmanaris, revistes: l'actualitat fugaç, la lluita política i ideològica, els partits que es formen, que lluiten i que desapareixen, les entitats i les escoles, les tendències artístiques i literàries, la crítica i la creació, el pensament i l'acció, la sàtira i la rebentada...

... I és aquest el primer al·liconament que jo voldria treure i la primera esperança per al demà: que la premsa catalana tenia, abans del seu llarg eclipse, una tal varietat, una amplitud tan gran de gamma, que la sola enumeració dels títols ja dona un

imatge d'una societat completa, d'una cultura nacional.

De « Lo verdader català » a la « Revista de Catalunya », passant per tantes revistes d'idees i d'assaigs com han estat publicades, en tots els matisos del pensament; de « Un tros de paper » al « Be negre », passant per tots els innumbrables setmanaris satírics i humorístics que han vist la llum en català; del « Diari Català » i « la Renaixença » a « La Humanitat » i « El Matí »: com enyorem aquella contínua expressió, en la nostra llengua, d'una idea que, en molts aspectes, és l'única, encara que pugui semblar diversa, perquè és una idea que, al llarg dels anys, cadascú de nosaltres es fa de Catalunya i de la llibertat, i que moltes vegades engloba en un mateix ideal.

Quina falta ens fa, dia per altre, una « Esquella de la Torratxa », especialitzada en fustigar Ajuntaments incapaces o funcionaris poc servicials! Que útil que seria un « Cu-Cut », amb la seva aguda caricatura de personatges tibats! Quina feina que tindria, avui, un « Be Negre », amatent a ridiculitzar pompositats, a subratllar les falles, a desinflar mites! Com enyorem la lliçó diària de ciutadania d'una « Publicitat », l'en-

ropeisme intel·ligent d'una « Jo ventut » o d'un « Mirador », la solidesa ideològica de « La Paraula Cristiana », la severitat abnegada d'aquell diari de Mataró que es deia « Llibertat » i en la qual Joan Peiró donava cada dia una lliçó de seny i de justícia.

I la premsa catalana ens fa falta, perquè la gent aprengui a llegir-hi en català, a manca de les escoles que encara no tenim...

... I una altra lliçó m'ha semblat que podia extreure d'aquesta història que jo aprenia abans d'escriure-la, és que, en totes les èpoques, els homes destacats de la nostra vida literària, cultural i política han servit la premsa catalana, s'han servit, si voleu, de la premsa catalana, però hi han dedicat esforç i sacrifici. Són Víctor Balaguer i Francesc Pelagi Brix, són Valentí Almirall i Angel Guimerà, són Pere Aldavert i Francesc Matheu, són els homes de « l'Avenç », Massó i Torrents i Casas-Carbó i Pompeu Fabra i Jaume Brossa, i els de « Jo ventut », Lluís Via i Emili Tintorer i Pompeu Gener, i els de « La Veu de Catalunya », Enric Prat de la Riba i Raimon Casellas, Lluís Duran i Ventosa i Francesc Cambó i Josep Carner i Joaquim Pellicena i « Xènius » i els d'« El Poble Català », Jaume Carner i Pere Coromines i Ramon Noguera i Comet i Claudi Ametlla i Antoni Rovira i Virgili, algun dels quals, per sort, tenim avui al nostre costat. I són els homes de « La Publicitat », Nicolau d'Olwer i Bofill i Mates, i Carles Capdevila i Carles Soldevila i J.V. Foix, i els de « La Humanitat », fundada per Lluís Companys, i els del « Mirador » d'Amadeu Hurtado, feliçment renaixut en terres veïnes per l'esforç del fill i el nét del seu fundador, i els del « Matí », amb Josep M. Capdevila i Josep M. Junoy...

... La premsa catalana va lligada indissolublement a la nostra història, al progrés de la nostra consciència nacional, a les lluites, els triomfs i les desfetes del nostre poble...

... Que el poble català retrobi la seva veu, que dretes i esquerres puguin manifestar-s'hi plenament, que uns partits forts, fidels als ideals de catalanitat, de llibertat i de progrés social puguin expressar-s'hi com abans i exercir-hi de nou la influència damunt els nostres conciutadans que havien tingut un dia. Totes les llibertats són indivisibles i solidàries ha estat dit, i és cert. Que la llibertat de premsa sigui, per Catalunya, la premissa i el preludi de la llibertat dels homes, de la llibertat de les idees, de la llibertat nacional i social.

Rafael TASIS.

Els catòlics i la "pesantor sociològica"

per Josep Recasens

El Cardenal Primate.
«LA PESANTOR SOCIOLOGICA»

Durant segles l'Església catòlica fou a tot Europa — i singularment a Espanya — la principal força de « conservació » política, econòmica i social, de tal manera que no era excessiu dir-ne (com ho feien els nostres avis) que era una força « reaccionària ». L'aliança del tron i de la trona fou, al llarg del segle XIX, el principal fet polític europeu enfront de les afirmacions republicanes nascudes de la revolució francesa;

l'aliança de la propietat i de l'exploatació capitalista amb els bisbes dels països que s'industrialitzaven ràpidament succeï arreu del continent — a Catalunya també — a l'aliança dels capellans i dels « senyors » propietaris agrícoles.

Una força reaccionària

A Espanya es mantingueren les dues. I, durant tot el segle XIX, l'Església espanyola que fou durant molt de temps un dels principals terratinents, mantingué l'actitud sabuda durant les guerres carlines que alentà i protegí. Es coneguda, també, l'actitud dels catòlics durant la restauració a favor dels sectors més dretans de la monarquia i, finalment, l'actitud gairebé unànime (amb dues excepcions: un bisbe basc i un cardenal català) a favor del « Alzamiento ». Més tard, quan el feixisme i el nazisme foren vençuts a Europa, la principal força de conservació del règim espanyol fou l'Església i els quadres catòlics que aquesta proporcionà. Fou l'època de Martín Artajo al ministeri d'Afers Estrangers negociant amb els U.S.A. i del Sr. Ruiz Jiménez negociant a Roma el concordat i fent-lo aprovar finalment. L'Acció Catòlica succeï amb èxit a la Falange en la política exterior. I el 1958 els equips de l'Opus Dei portaren a terme l'estabilització econòmica i la reorganització econòmica segons les instruccions del Banc Mundial.

Heus ací uns fets — un xic resumits. Però no són exclusius. Des de sempre, que hi ha hagut testimonis importants d'afirmació catòlica en el camp del moviment social i democràtic. Seria injustícia i error gravíssim no assenyalar-ho; es tractava de testimonis de gran valor, sovint sacrificats per llurs pròpies tropes, precisament perquè es tractava d'excepcions, en ruptura amb les normes mateixes de l'església i, ja no cal dir, amb l'opinió majoritària de les masses catòliques.

¿ Ha canviat tot això? L'actitud del Concili fou un símptoma claríssim. El nom mateix del Sr. Ruiz Jiménez és tot un esquema evolutiu. Ja no cal dir el de l'Abat Escarré i els de les dotzenes de capellans catalans que, amb gran coratge sovint, reivindicaven els contactes amb el poble, o els dels joves escriptors catòlics que enduts per la passió evangelitzadora proclamaven Espanya país de Missió!

Tot això és important. ¿ És també més que un símptoma, que un testimoniatge?

Unes excepcions

Diguem per començar que els quadres catòlics, intel·lectuals, sindicalistes, que — amb sacrifici

sovint — afirmen les noves posicions fan un gran bé a una Església que des de segles ha estat, massivament, l'església dels poderosos, de la intransigència, del monòleg. Demanem-nos, però: ¿ És que l'opinió catòlica els segueix? ¿ És que les masses catòliques segueixen aquest moviment « cap a l'esquerra », que a molts observadors imparcials sembla un xic confús, i àdhuc excessiu, com passa sovint amb els neòfits — i més encara si, en certa manera, són moguts per una mena d'afany « de compensació », que en alguns va fins al sacrifici personal? ¿ Assistent realment a aquest gran treball sociològic i polític? El catolicisme i les masses innumbrables que el segueixen (les dones sobretot, que a tot arreu tenen el dret de votar) ¿ han passat a ésser — com voldrien tants de joves intel·lectuals i àdhuc de sacerdots — una força de transformació, d'evolució, de canvi — una força d'esquerra? A Espanya ens és difícil de contestar a aquesta pregunta amb dades concretes, encara que potser és molt possible portar un judici general. Potser podríem basar-nos, per a fer-ho, en una importantíssima enquesta que ha efectuat a França l'Institut Francès de l'Opinió Pública, que és un organisme seriós i independent.

Una evolució lentíssima

Si examinem els resultats de l'enquesta amb atenció, veurem que avui encara — i probablement per molt temps — les masses de catòlics practicants constitueixen al país veï la base real de la política conservadora a França, que són plenament al costat del General de Gaulle (al qual podrien substituir pel Sr. Lecanuet més tard), i que avui recolzen fortament la U.N.R. — igual que a Itàlia, a Bèlgica, a Alemanya presten suport als partits demòcrates cristians, indiscutibles forces de conservació social en aquests països. L'evolució del món catòlic sembla, doncs, lentíssima i, per ara, es fa, en una sola direcció: l'adaptació a les realitats actuals

del que en podríem dir el conservadorisme modern i, en el pla social, el neocapitalisme moderat.

« El veritable problema — deia Maurice Duverger comentant l'enquesta de l'I.F.O.P. — no és el passatge dels catòlics de la dreta a l'esquerra (passatge que segurament no es farà mai) — sinó llur evolució a l'interior de la dreta, i aquesta evolució és ja molt avançada ».

Tot sembla indicar que, en efecte, aquest és el veritable problema, el qual encara no s'ha precisat al nostre país. Seria bo, potser, que els catòlics demòcrates, catalans i espanyols, en prenguessin consciència. Poden jugar un paper essencial facilitant aquesta evolució, lentíssima, de les pròpies masses (evolució decisiva en el terreny electoral), i poden jugar-lo, sobretot, si saben seguir aquesta realitat en comptes de quedar-se, com tan sovint, isolats i sacrificats.

Molt per fer

Un mot per a acabar: aquesta enquesta es refereix a un país que, al llarg dels darrers tres-cents anys ens ha influenciat molt, tant en el pla ideològic com en d'altres i que, per tant, ens pot orientar. L'enquesta reflecteix la marxa ideològica i política de les masses catòliques, presoner, segons digué el senyor Lecanuet (que en fou víctima) de la « pesantor sociològica ». A França, no obstant, els corrents de transformació compten amb poderosos instruments: revistes, diaris, sindicats, i ocupen llocs — clau en el si de la jerarquia eclesiàstica. I a desgrat d'això l'evolució és lentíssima. A Espanya estem molt lluny de tot això, encara. Però és bo de conèixer-ho. Els catòlics que han optat pel « moviment », en lloc de la « conservació » i de la « pesantor », tenen gran feina a fer per a remoure les pròpies masses. Les altres, les que ja es mouen i cerquen l'evolució, no hi ha cap dubte que saben trobar el propi camí totes soles.

Josep RECASENS.

QUI REPRESENTA EL PUNT DE VISTA CATOLIC ?

	%
El general de Gaulle	39
Lecanuet	7
Pflimlin	1
Mauriac	1
D'altres respostes : Debré, Fontanet, Pinay, Tixier-Vignancour, Metterrand, d'Ormesson, el canonge Kir, etc.	5
Sense pronunciar-se	47
	100

L'ESGLÉSIA I LES ELECCIONS

Al moment de les properes eleccions legislatives, creieu que l'Església catòlica sera favorable, oposada o indiferent als candidats ?

	Favorable		Sense pronunciar-se	
	%	%	%	%
De l'U.N.R.-U.D.T.	56	4	10	30
Del Centre democrata	44	5	13	38
De la Federació d'Esquerres.	6	46	17	31
Del Partí comunista	2	65	11	22
Total : 100			Total :	100

Radiografia Mallorca

per Baltasar Porcel

Que Mallorca ha passat del pur estatisme socioeconòmic a la dinàmica més electritzada, és d'una total evidència. Prop de mil cinc-cents hotels, més d'un milió de turistes anuals i una enorme cua d'altres negocis que giren al voltant de l'assumpte — des de la construcció als transports — han canviat radicalment la vida illenca. Durant tot aquest segle, i amb l'excepció de minces revifalles com l'ocasionada per la primera guerra europea, els mallorquins havien hagut d'emigrar. Ara tornen i, a sobre, es comença a tenir una densa població d'immigrants peninsulars de parla castellana.

Una nova classe

L'illa — i Eivissa també i Menorca hi va en camí — s'està capgirant fins a les entretelles i es forma i solidifica una nova i vasta classe burgesa, que absorbeix o desplaça l'anterior classe alta, migrada i endormiscada, basada en un comerç rutinari i en la propietat rural. La nova classe surgeix de l'anterior classe mitja tirant més aviat a modesta, on s'hi comptava un considerable nombre de petits propietaris pagesos.

Aquesta gent no tenia el menor contacte amb l'Estat i ni tan sols amb els representants del govern provincial, establert a la ciutat. Només s'hi acostaven per pagar la contribució. Per als seus fills, ambicionaven un treball oficinesc i, uns pocs, una carrera universitària, que s'ha d'anar a cursar a la Península, amb les consegüents despeses. Ara, amb els hotels, l'encariment dels terrenys, etc., han passat d'ésser els silenciosos i obedients ciutadans anònims, per a convertir-se, insisteixo, en el grup financerament més fort i ample, i, es clar, el que més contactes, conflictes i favors té i necessita de l'Administració; sigui pel cantó dels impostos, de les obres públiques, dels transports marítims i aeris, de l'energia elèctrica, dels telèfons i del que es vulgui.

La situació, doncs, és molt semblant a la que es donava al Principat durant la primera meitat del XIX: la menestralia, la burgesia baixa i mitjana, surt dels seus caus marginals, va adquirint relleu, passa al primer pla, i cap al final de segle ha esdevingut una poderosa força político-econòmic-cultural: ha refet Catalunya radicalment, en cobrar consciència d'ella mateixa, tenir unes necessitats i topar amb el Poder central, cec i sord a les seves lògiques exigències.

¿I quina és, però, la constitució de base i sobreestructura d'aquesta nova classe mallorquina? La seva base no pot ésser més illenca, d'un arrelament absolut. És gent que a penes si ha viatjat fora de l'illa i, quant als emigrants, sigui

Una nova classe burgesa que ja entra en conflicte amb les autoritats centrals.

a França o a les nacions sud-americanes, es van trobar amb una societat tan distinta a la seva, que gairebé mai no s'integraren i en retornar a l'illa s'han fos, altre cop, en la població. El mallorquí parla sempre català, viu els costums del país, l'únic patriotisme ferm que té és l'illenc. La imitació provincial, la cursileria cursalista, es troba, només, en l'antiga classe alta i entre algunes famílies de la burgesia mitja ciutadana.

Una esperança?

Quant a la sobreestructura, la nova classe insular no en té pràcticament cap, si exceptuem que en escriure empra el castellà i que creu, d'una manera més o menys vagorosa, en els principis nacionals i culturals que els ensenyaren a l'escola o veuen a la premsa. És, doncs una sobreestructura per a solcar i conformar. I aquí tornem a trobar la coincidència amb la mateixa classe al Principat, el Dinou.

Aquesta nova classe comença a plantejar-se, en el ram econòmic i administratiu, aguts problemes que xoquen amb l'actual organització governativa provincial i inclús amb l'atenció que els dedica l'Estat. Fa un parell d'anys, l'actual alcalde de Palma, que a més és militar professional, va declarar que per cada pesseta que l'Estat dóna a Mallorca, l'illa li'n torna un duro. I fa un any bufaren lleus vents de reforma provin-

cial, tan cara a les noves necessitats mallorquines com al centralisme balear establert per l'Estat a Palma, i tothom, fins i tot els membres de l'actual Administració, es manifestaren partidaris de la reforma. Que ha quedat morta, com era de suposar. El símptoma, però, és el que ara ens interessa.

Perquè és evident que aquestes ambicions de reforma aniran augmentant a mesura que s'inflin les necessitats, fent adquirir uns punts de vista més realistes a la gent i, sobretot, si un procés de democratització permetés de posar sobre la taula el veritable aspecte de la qüestió. Esperar que el mallorquí, llavors, tingui pretensions de bastir novells òrgans de gestió regionals, no és esperar massa.

Però ¿existeix ara, entre la nova classe, algun grup que pugui dirigir això, i que no ho limiti a l'aspecte purament financer, sinó que, d'acord amb el país, la seva història, la geografia, la base popular, la cultura, li doni un abast més profund, i eviti la decoloració entre provinciana i cosmopolita? La pregunta és greu i la resposta més encara: no.

Mimetisme madrileny

Mallorca compta amb una tradició política del més camaleònic mimetisme madrileny. Miquel dels Sants Oliver es cansà, escrivint a *La Almudaina* de Palma, de dir que els partits polítics mallorquins eren còpies barroeres i acèfales dels partits centrals. El

senyor Bernat Jofre, alcalde de Palma quan la República i cap del partit d'Esquerra republicana mallorquina, m'ha explicat diverses vegades que l'única manera de guanyar una elecció a Mallorca és tenint el governador civil al costat. Les raons d'aquest apolitisme són clares: estatisme social i manca de revolució industrial. Avui, amb la liquidació del joc polític lliure feta per la situació sorgida de la guerra civil, el quietisme insular és més pesat encara.

La política regionalista i la part d'ella més acostada al catalanisme militant, no ha tingut gairebé gruix i, excepte en les coalicions republicanes, no pogué obtenir més que alguns regidors, i encara fent front comú amb el partit liberal, que, d'altra banda, finançava don Joan March al qual obeïa. Els intel·lectuals en la llengua del país, que han estat i són la majoria, i a més els únics que han fet una obra de qualitat, en política no han representat pràcticament res a Mallorca. Un Gabriel Alomar, per exemple, ultra el prestigi de què gaudia, no tingué mai a penes influència dins l'illa.

En l'actualitat, aquests mateixos grups mallorquistes-intel·lectuals segueixen closos en llur closca d'enyorances i d'intel·lectualisme, sense haver provocat més que minoritàries accions folklòriques i culturals. I en altres camps, potser encara hi hagi hagut més desorientats, car no existeix notícia d'un sol partit o grup que tingui un poder d'opinió per sota la carcassa oficial, i ni tan sols una estructuració relativa.

i despolitització

Sembla que el que en podríem denominar demòcrata-cristians i alguns socialistes han arribat a tenir, entre les noves classes altes, temporades de cauta agitació. També, dins el món particular dels immigrants pareix que s'han iniciat cèl·lules més o menys comunistes, segons el Tribunal d'Ordre Públic. La vida i les ambicions dels immigrants són, no s'ha d'oblidar, un importantíssim problema a uns anys vista, i del qual a Mallorca no se n'han preocupat.

Aquests són els trets generals d'una radiografia sociopolítica mallorquina, feta amb materials aportats per la realitat, sí, però molt probablement incomplets. Almenys, tan coixos com la mateixa realitat. Des d'ells, però, s'ha de bastir el futur, des d'aquestes quatre plataformes: una base forta, una sobreestructura debilíssima, una economia poderosa que crea una nova burgesia i una despolitització total.

De com s'aprofiti tot això i de quin sentit se li doni, en sortirà la Mallorca de demà.

Baltasar PORCEL.

Portugal, Salazar i el futur

« progressistes » de la gran indústria.

Entre aquests clans — que per altra banda són perfectament definits per una línia divisòria ben clara — hi ha a més els dissidents del règim, o bé que es donen l'aire de tals: Cavaleiro de Ferreira, ex-ministre de Justícia, home de confiança de l'« Opus Dei » a Portugal (Banc de l'Agricultura), que després d'haver estat l'introduïdor de les « mesures d'assegurança » i de tota la legislació repressiva es fa passar per « liberal »; Adriano Moreira, ex-ministre d'Ultramar i un dels grans responsables del genocidi a Angola en els primers temps de la guerra, però molt lligat a certs sectors de l'Església (Col.legi Pius XII); Botelho Moniz, ex-ministre de la Defensa, que ja hem esmentat més amunt...

Més seriosament, però, com a futures figures de tots aquests personatges, tots compromesos per un passat de llargs serveis prestats al règim, hi ha els nous noms que despunten a l'horitzó nacional — ben catapultats per sectors lligats a l'Església « renovada » (com el prof. Francisco Pereira de Moura, economista distingit, el prof. Miller Guerra amb un gran prestigi en el sector nacional), o bé patrocinats per l'exèrcit, al nivell de coronels — els noms dels quals són ignorats encara del gran públic.

Però ultra aquesta gent, els lligams de parentiu dels quals amb el règim no han estat mai totalment trencats, hi ha l'oposició. L'oposició clàssica i la nova oposició catòlica que aparegué en la vida política portuguesa després de la campanya per a la Presidència de la República del malaguanyat general Humberto Delgado el 1958. L'oposició que travessa una fase d'interna renovació en els seus processos de combat polític i que gaudeix d'un immens capital de prestigi moral en el país.

L'oposició

¿ Quines són avui les agrupacions polítiques que, en l'oposició, es presenten davant el país, vivint una situació de semi-clandestinitat o àdhuc de completa clandestinitat? Hi ha, en primer lloc, els sectors republicans i liberals amb algunes figures prestigioses entre les velles generacions, molt mermades per la mort però amb molt poca influència damunt la joventut, malgrat llur passat de resistents. Formen l'anomenat *Directorio Democrático-Social*, que aplegava quasibé tota l'oposició clàssica mentre va viure el professor Mario de Azevedo Gomes (ex-ministre de la República, mort el desembre del 1965) però que després d'aquest fet, en sorgir certes figures més prestigioses (l'ex-ministre Helder Ribeiro o els

Drs. António Macedo, Eduardo Figueiredo, Raúl Rego, Mário Soares i Olívio França) es transformà en una mena de partit republicà conservador.

Perill comunista ?

Vénen a continuació els demòcrates-cristians que no són encara organitzats en partit però que ja tenen bastanta influència. Passen per ésser els caps d'aquesta tendència: els Drs. Alçada Baptista i Sousa Tavares, l'enginyer Francisco Lino Neto i l'arquitecte Nuno Teotónio Pereira, tots homes de quaranta anys. Després, els socialistes, agrupació que representa millor la tradició republicana i antifeixista portuguesa, però estructurada a tot el país i que té una ampla audiència prop dels sectors intel·lectuals, en la joventut, i entre les classes treballadores i les professions liberals. Les figures que apareixen com els dirigents més en vista, els advocats Mário Soares i Francisco Zenha, són homes de prop de quaranta anys, però sorgeixen sempre estretament associats a personalitats molt respectades i de gran prestigi social en les generacions de combatents que els precediren. Endinsant-nos més cap a l'esquerra, hi ha també un partit socialista de tipus revolucionari — el M.A.R. (Moviment d'Acció Revolucionària — amb alguna influència entre la joventut, els principals capdavanters del qual — els Drs. Rui Cabeçadas i Manuel Lucena — són a l'exili. I finalment, els dos partits comunistes l'ortodox — amb una llarga tradició de lluita i una implantació efectiva al País, el secretari general del qual, el Dr. Alvaro Cunhal viu a l'estranger; i el d'inspiració xinesa, el F.A.P. (Front d'Acció Popular, amb audiència, sobretot, entre les joventuts i el màxim dirigent del qual, Francisco Rodrigues, es troba empresonat.

Aquest panorama de les forces oposicionistes no seria del tot complet si no ens referíem encara a dos factors: que entre demòcrates cristians i socialistes (que aspiren a ésser una alternativa democràtica per al règim) existeix una tàcita aliança, actuant a la llum del dia o gairebé sempre concertadament; i que entre comunistes ortodoxos i socialistes revolucionaris (M.A.R.) existeix també un lligam unitari — el Front Patriòtic de la Llibertat Nacional — organisme revolucionari que actua en la clandestinitat i que té Alger com a seu visible.

Es evident que els partits a Portugal són prohibits, com més amunt hem dit i que les agrupacions d'oposició esmentades, actuen com a simples corrents d'oposició (que és el cas dels primerament citats) i que viuen sotmesos a la clandestinitat més terrible. A Portugal el simple fet de per-

tanyer a un partit polític — àdhuc sense cap activitat — és susceptible d'una pena que correspon a presó major (més de dos anys) augmentada amb la corresponent mesura d'internament vigilat (que és igualment un empresonament) de sis mesos a tres anys, *prorrogable*, segons que el pres es mostri o no « recuperable », d'acord amb el criteri de la policia política (P.I.D.E.).

Aquesta circumstància, acrescudada per la manca d'informació del públic, mitjançant l'existència d'una premsa lliure i del dret a una informació objectiva, fan que Portugal sigui un país *sense opinió pública*, que viu en un buit polític ben palès. La monòtona i enutjosa propaganda oficial respon a penes al *silenci de la nació*. Però s'enganyaria totalment qui creuria que aquest silenci significa inexistència de corrents partidistes perfectament definits.

En efecte, durant molts anys, la propaganda de Salazar ha fet creure, tant a l'interior com a l'exterior, que a Portugal les úniques alternatives sense Salazar serien o el caos o, encara, a curt termini, el comunisme. Per tant minimitza i fins i tot silencia sistemàticament l'existència dels tres corrents més forts de l'oposició portuguesa: el republicà liberal, el social demòcrata i el democristià (catòlic). A part que va estar sempre ajudada per l'existència de *moviments unitaris* (el Moviment d'Unitat Democràtica, el 1945; el moviment de la candidatura del general Norton de Matos, el 1949; el moviment Nacional Democràtic, el 1951; el moviment de la candidatura del general Humberto Delgado, el 1958) en que participaren com a associats els comunistes — per altra banda en posició minoritaria — fent per tant, el pretext al govern de poder afirmar, encara com fa ara, que « l'oposició era dominada pel partit comunista ». Aquesta tàctica, seguida sempre pel govern de Salazar, des de la fi de la guerra, li ha valgut suports incontestables i complets en l'ambient de guerra freda, quan a Europa el comunisme constituïa un veritable perill.

Socialistes i catòlics

Els anys, però, van passant. L'Europa occidental evoluciona en el sentit de democràcia política transformant-se en una força econòmica de gran magnitud. El comunisme s'enfronta amb problemes a l'escala mundial que ja no permeten de pensar a trencar l'equilibri europeu tan difícilment aconseguit. Els partits comunistes de l'Occident aniran, per tant, perdent lur virulència revolucionària. La mateixa Espanya, bastió de l'anticomunisme, està en vies de liberalitzar-se. L'argument de Sa-

lazar perd, doncs, la seva antiga eficàcia...

Pel demés, a Portugal, la situació política canvia, també, profundament. El partit comunista portuguès, com a conseqüència de la feroç repressió a què va estar sotmès i també degut als seus múltiples errors (alguns deriven de l'orientació internacional a la qual obeeix) perd molt de la seva antiga influència, sobretot en els medis intel·lectuals i en la classe obrera. I, per altra banda, nous corrents polítics s'afirmaran amb prou puixança — com el socialista i el catòlic — perquè puguem concloure que *avui* ja no existeix cap perill comunista a Portugal; per tant, que tot el pesat aparell repressiu del Govern, a part d'injust, és ara tan inútil com contraproduent.

El camí de la llibertat

A la cruïlla on es troba Portugal, Salazar, gastat pel poder, vell i desprestigiat és una mala carta, un espectre dels temps passats. Els pseudo filtres que té per a oferir al país són buits de contingut, no ofereixen cap possibilitat per a l'endevenidor, no convencen ningú. Per tant no és capaç, avui, de definir una política coherent: en matèria colonial no és capaç d'arrencar el país del crònic subdesenvolupament; en matèria política no és capaç d'institucionalitzar el règim tot fent-li estructures duradores més enllà de la seva mort. Les seves tesis polítiques són gastades per l'ús, no tenen cap poder d'orientar la joventut, no aconsegueixen estructurar cap idealisme. Llavors, ¿que té per a oferir al país? El mateix de sempre. El mateix per als clans que han beneficiat d'aquestes calamitats públiques: els aferistes, els corruptors, els servidors, els seus fidels, només hi ha un mot d'ordre vàlid en el seu últim discurs: « aguantar, aguantar, aguantar ». Però aguantar què, fins a quan? ¿L'espera d'un miracle, que per a Salazar només podrà venir d'una tercera guerra mundial? ¿Aguantar fins a la seva mort, perquè « après lui, le déluge »...?

La política del Govern de Salazar és una política dels ultres, és una *política de desesperació*.

La nació portuguesa — en el que té de millor, de més original i creador del geni del poble — hi és completament estranya: l'ha rebutjat com una dolença persistent. Les nacions no moren, per més grans que siguin les crisis que travessen. La nació portuguesa trobarà els camins de la llibertat en la pluralitat afirmada dels corrents ideològics que la formen, amb l'ajut d'Europa i dels seus aliats tradicionals, en la LIBERTAT i la DEMOCRACIA, novament conquerides.

Alberto LOPES.

Mirador indiscret

No ens deixava dormir.

Pam i pipa a Mendizábal

La Tinença de Benifassà és una petita comarca valenciana llinclant amb Catalunya. L'única carretera que hi duu, puja des de La Sènia i, a diferència d'altres vies de comunicació del país, no és resultat d'una decisió administrativa de complicada i depriment investigació, sinó conseqüència de la modernització del vell camí que remunta el riu, ja que la Tinença de Benifassà és el nom històric de l'alta vall del riu Sènia.

I de fet, sembla que la comarca fou colonitzada des de Benifassà, monastir cistercenc fundat l'any 1274, filial del de Poblet, i que l'origen dels pobles actuals cal buscar-lo en masades construïdes pels monjos per al conreu de la terra. Amb tot, sembla estrany que fins aleshores el país fos desert, sobretot perquè hi ha notícia d'un castell moro (la qual cosa vol dir guarnició, protecció d'alguns béns). Però per a la nostra història podem admetre que els monjos de Benifassà van iniciar la « mise en valeur » de la comarca.

La història de Benifassà és la de la majoria dels monestirs del país: una lenta fossilització i una mort de justícia exemplar pels pecats d'inutilitat i parasitisme. Finalment, l'any 1835, s'esdevingué, no pas l'assalt « de las turbas » que postula el clixé, sinó l'abandonament, per part d'uns monjos anacrònics, d'una carcassa, d'un cos mort. Amb tot, llur desaparició degué causar considerable alegria als comarcans perquè, fet i fet, aquell enorme monestir havia viscut, millor o pitjor, del treball dels pobles veïns, un treball agrícola i ramader de rendiments tan magres que encara avui ha d'esser completat per jornals al bosc.

Ràpidament Benifassà es convertí en una ruïna romàntica d'una comarca arraconada i pin-

toresca, per comble de gràcies. Els esperits sensibles però pràctics — la terra n'és pròdiga — se'n dolien, d'aquell abandó, i somniaven restauracions parcials, vigilància de les ruïnes, la instal·lació d'alguna institució de cultura, o més modestament, la d'una colònia escolar: qualsevol cosa que animés el lloc i recordés les ruïnes.

Però l'any 1960 la qüestió fou resolta: la Diputació de Castelló — generosa, com totes les Diputacions, de tot allò que no és d'ells, dels senyors diputats — va fer donació de Benifassà a l'ordre dels cartoixans. I aquests silenciosos senyors van començar a treballar-hi immediatament.

La feina que han fet és formidable, val a dir-ho: han restaurat amb bon gust, han construït de cap i de nou amb discreció. Avui Benifassà ja no és un amuntegament de ruïnes, sinó un bell conjunt d'edificis. En aquest aspecte, doncs, cal felicitar-los. I també cal fer-ho en l'ordre financer: ¿ d'on han sortit, en un país on tota mena d'obres s'eternitzen, i particularment les restauracions, els diners necessaris — uns quants milions — per a fer tanta feina i tan de pressa? Evidentment no de la bossa de l'orde, que tots sabem que és pobra per definició i avara per la seva mateixa condició religiosa; ni tampoc de particulars, que prou que ho haurien esbombat. I com que aquell temps en què els àngels treballaven ja ha passat, cal pensar en les caixes de la Diputació castellanenca (potser fins i tot en les de la de Tarragona, tan generosa regalant Poblet, reconstruït per Toda, a l'orde dels Cistells) i, sens dubte també en cabals d'alguns serveis ministerials... En fi: en la butxaca dels contribuents.

Tot això s'ha fet en una comarca absolutament abandonada, on les carreteres són atrevides pistes de terra; on només tres pobles tenen servei d'autobusos, i on els serveis públics són mínims i qualsevol mena d'assistència tècnica o sanitària, nul·la. I aquesta inversió tan important, vista la misèria del

país, ¿ afavorirà d'alguna manera els comarcans? Si no haguéssim parlat ja d'una orde religiosa, algun lector ingenu podria imaginar que hom volia instal·lar a Benifassà una institució cultural, o bé — homenatge al déu Turisme, que ens fa viure a tots — en un hotel de luxe. Fins i tot, ja dins dels « interessos de l'Església », podria pensar en un noviciat, o una residència, o — òptima solució — en un col·legi per a nens de casa bona (i rica). Però com que ja hem parlat de cartoixans, el lector haurà endevinat que a Benifassà s'hi establirà una comunitat que menarà una vida estrictament contemplativa i pràcticament autosuficient, gràcies a l'hort del monestir — de rendiment simbòlic —, a l'usdefruit de la font més important del país, que també els ha regalat la Diputació, i als dots, deixes, caritats i subvencions. La comunitat contribuirà a edificar els comarcans amb l'exemple de la seva vida de

santedat. Desgraciadament aquest exemple serà contrarestat amplemment per l'enveja que desvetllaran les cambres de bany, la calefacció, la llum i l'espai tot de nivell europeu, de què està dotat el convent, en un país on les vivendes dels pagesos són quasi medievals. I també per l'estroncament del minso, però creixent corrent turístic que atreïen les ruïnes de Benifassà d'ençà de la generalització de l'automòbil particular. Perquè el convent, de rigorosa clausura, serà tancat enguany.

Però tots aquests aspectes negatius tenen ben poca importància. Perquè resulta que a Benifassà no s'hi instal·larà una comunitat de cartoixans qualsevulla; res d'això. S'hi instal·larà UNA COMUNITAT DE MONGES CARTOIXANES. I a Espanya, on tenim la meitat de les monges del món, de monges d'aquesta mena no n'hi havia!!! La qual cosa ens tenia a tots enquistats i insomnes.

Roma VALL.

Papa nostre que sou en el cel

La Vanguardia té moments realment sublimes, d'una enternidora carrincloneria. El reportatge sobre les VII Conversacions d'Intel·lectuals sostingudes a Poblet en torn del tema *El hombre ante el crecimiento demográfico* n'és un bell exemple.

L'article transmet eficaçment al lector la inquietud que s'anava apoderant dels conversadors en discutir ponències cada vegada més pessimistes i més punyents sobre el problema de l'actual explosió demogràfica. Sortosament, però, quan tot sembla perdut salta la llum:

Al descender el sábado a una problemática a escala individual y familiar, la negrura de las perspectivas aumentada cada vez más. Los diálogos arrinconaban el ánimo contra problemas sin aparente salida...

Hasta que se produjo en las Conversaciones lo que se ha dado en llamar el « momento psicológico ». El P. Díez Macho había iniciado su ponencia sobre « La palabra de Dios en esta cuestión ». La Biblia no habla especialmente sobre control de nacimientos y

las alusiones a la problemática discutida eran algo remotas. Mas he aquí que el ponente supo descubrir de pronto la luz que aclarase el panorama. Los conversadores sintieron que se respiraba de otro modo... No sólo hay a la vista estadísticas amenazadoras, penuria de medios, callejones sin salida. Por encima de todo ello, se les hablaba, con datos de la exégesis más rigurosa, de Dios como Padre bueno que todo lo arregla para sus hijos. Más aún: el término « padre » es corto e inexacto. Según el doctor Díez Macho, la traducción exacta equivale al matz de « papá ». La Sagrada Escritura, en la radiante revelación del Nuevo Testamento, señala a Dios con tal acento de amor, proximidad y desvelo que le llama « Papá », cuya providencia siempre asiste a quienes en ella fían.

Esta perspectiva revitalizante fue consolidada en el diálogo que siguió y enriquecida con datos de la teología actual por la ponencia final del P. García Suárez. Dios, nuestro Papá, nos asiste y sacará con bien de todos los atoladeros.

Així parla el primer diari del país el dia 14 de setembre de 1966 (pàgina 20, segona columna).

Per l'amor del Papà, senyor Godó: una mica de serietat!

Mirador indiscret

Les autopistes i les caixes

Finalment, després d'un llarg període de titubeig i d'esporguiment, les Caixes d'Estalvi catalanes defugiren la responsabilitat de presentar-se al concurs per a la concessió de les autopistes de Barcelona a La Jonquera i de Montgat a Mataró. Una vegada més, les pressions de l'opinió han vist provada llur ineficàcia. Les Caixes han retornat a la letàrgia que els és habitual.

I diverses forces vives han recuperat l'alè. En primer lloc els Bancs, que ja tenen el terreny ben desbrossat per a fer de les seves. La perspectiva d'enfrontar-se amb les Caixes en la cursa per a la concessió els preocupava seriosament. Es comprèn: les Caixes, malgrat llur força colossal (les catalanes soles reuneixen uns 85.000 milions en dipòsits), són entitats no lucratives i podien oferir unes garanties de bona gestió i unes proves de desinteressament que ja es veu que queden fora de l'abast de la Banca. Aquesta, i especialment els seus representants més distingits, contempla les autopistes amb uns ulls menys generosos. Precisament amb els ulls de les poderoses empreses constructores que gairebé tots els Bancs dominen: «AGROMAN» és del Banesto, «DRAGADOS Y

CONSTRUCCIONES» del Banc Central, etc. I encara que la Societat concessionària estigui obligada a l'atorgament de les obres per concurs obert, públic i internacional, ja se sap que sempre se'n fa de més i de menys (sobretot quan el Ministre és un antic assessor del Banesto i quan la proposta dels Bancs ha estat redactada pels tècnics del Ministeri).

L'altre gran beneficiari de la retirada de les Caixes és el senyor Coronel de Palma, director de l'Institut de les Caixes d'Estalvi (ICCA) que presideix el Sr. Navarro Rubio. Perquè resulta que entre els dos, i sense moure's de Madrid, fan anar les Caixes per on millor convé als interessos del primer empresari espanyol: l'Estat, que ja estaria ofegat per les pèrdues de l'INI si no fos per l'oxigen que li suministra el Sr. Coronel amb la col·laboració passiva de les tradicionals «llibretes». Qualsevol emissió pública en favor de l'INI o del mateix Estat queda, d'aquesta manera, immediatament coberta. El Sr. Navarro truca al Sr. Coronel i el Sr. Coronel truca al seu íntim, el Sr. Luño Peña, i tot va com una seda.

El Sr. Luño Peña ha fet carrera. I val a dir que ningú no ho hauria imaginat quan, en acabar la guerra, va posar peu a Barcelona com a catedràtic de Dret Natural i de Filosofia del Dret. Catolicàs incorregible, va pujar com

la brumera tan bon punt es produïren les primeres «depuracions». Aviat substituïria el pobre Sr. Boix (Rector de la Universitat fins al 39), tant en el Rectorat com a la direcció de la Caixa d'Estalvis del Sr. Mateu i Pla i Deniel, el del ferro.

L'ex-ambaixador a París, encara que humilment s'assegui al costat del seu xòfer en un modestíssim Volkswagen, s'asseu també a la presidència de la Caixa més forta d'Espanya: més de 50.000 milions en llibretes regularment alimentades pels nostres «imponents». No és mala cosa per a un home que, al mateix temps, és conseller del Banc Hispano! No obstant, i a canvi que els seus sinistres vins de Perelada honorin la taula del Generalíssim en les grans solemnitats, està disposat a tot. Inclús que un visigod tan primari i impertinent com el Sr. Luño Peña faci i desfaci maniobrant, a gust de Madrid, dues terceres parts de l'estalvi català. El Sr. Luño n'és un autèntic virrei i per això el dedica, entre altres finalitats, al finançament d'empreses públiques que, com és ara Intelhorce, filen a Màlaga la ruïna de la indústria tèxtil catalana.

Els partidaris de l'«Statu quo», capitanejats pel Sr. Luño Peña, s'han sortit, doncs, amb la seva. Les Caixes no s'emboïquen amb res que no sigui l'obediència estricta al diktat del Sr. Coronel.

Seguiran finançant els pèssims negocis de l'INI i construint cases ben barates i millor situades per als fills de llurs Consellers. De en tant, això sí, un emotiu «homenaje a la vejez» amb ilors i xocolata desfeta per als vellets de la comarca. Es a dir, obra benèfica-social químicament pura. I anar fent.

Les autopistes? Ja ho va dir el mateix Luño: «los imponentes no van en coche». I té raó, si bé es mira. L'esquifit 2% que donen les llibretes no permet gran cosa. I sembla que el Dret Natural tampoc.

Jean RIBES.

Lleida se'ns en va

A Madrid no divenen. A Barcelona se'n procupen. A Lleida s'esgarri-fen.

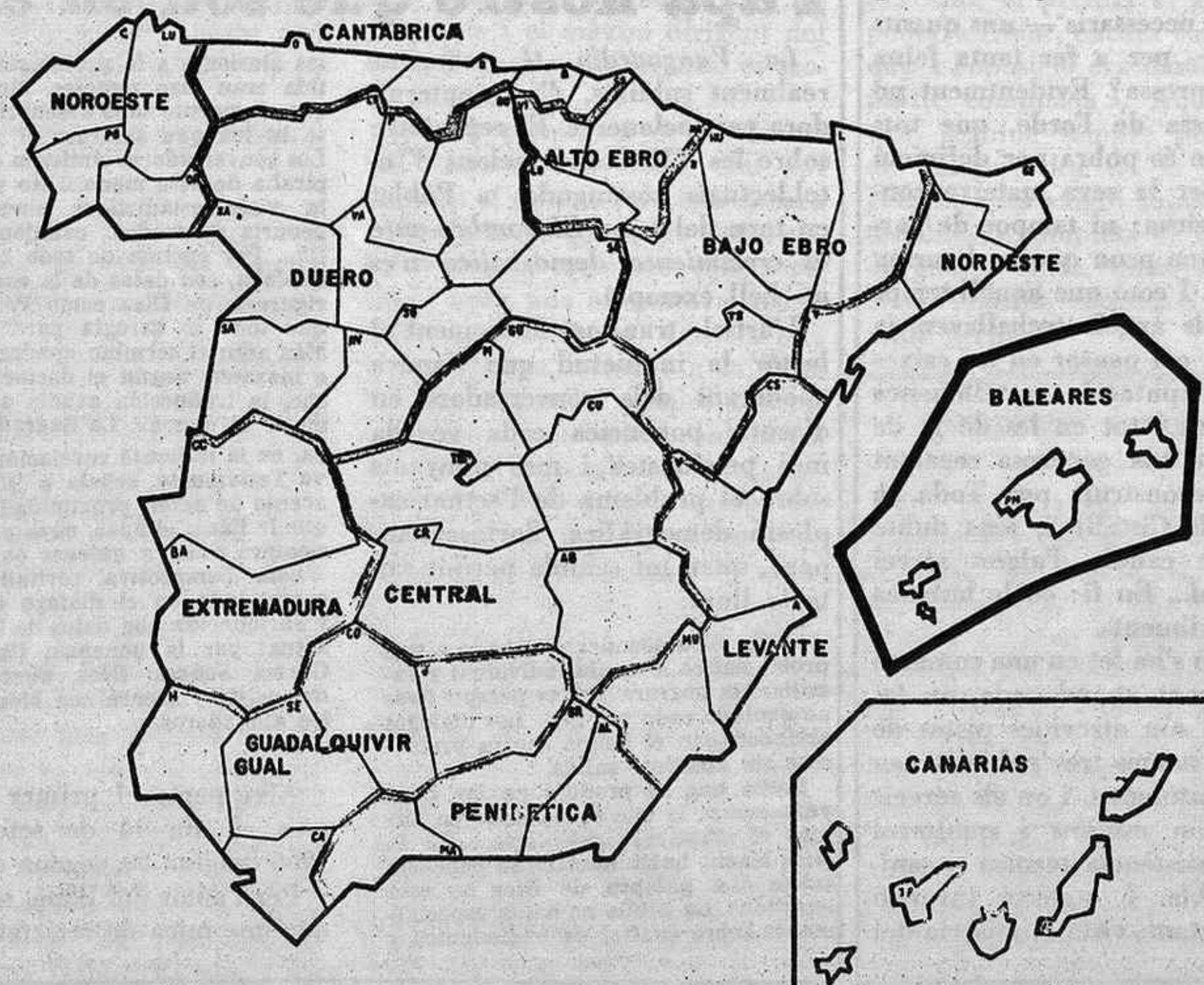
Però és cert: els tècnics de l'Organització Sindical han perpetrat una nova divisió regional d'Espanya que transforma radicalment la que tots ens havíem après de

petits al col·legi. Dins de la Península, només queden respectades en llur integritat un parell de regions: Galícia i Estremadura. La resta és objecte d'un trasbals de províncies desenfrenat. Al País Basc se li amputa Vitòria, que passa a integrar l'Alto Ebro, men-

tre que Biscaia i Guipúscoa, junt amb Santander i Oviedo, fan la Cantàbrica; Múrcia s'afegeix a València i es constitueix Levante; Lleida se'n va amb Aragó i el fruit d'aquesta unió és el Bajo Ebro. Girona, Barcelona i Tarragona conviuen en el Nordeste. A Catalunya, a més d'arrencar-li Lleida com una pera llimonera, li prenen el nom. Com a totes les altres regions peninsulars, a l'excepció d'Estremadura, fogó de la Hispanitat.

I tot això perquè? Ja ens ho expliquen els autors de la readaptació, en assegurar que es tracta d'arribar a unes *unidades regionales operativas*. I no es cregui pas que la cosa s'ha fet a la balala. Els tècnics sindicals s'han documentat com cal, i ho justifiquen, de forma clara i concisa, en el corresponent estudi. Exactament, en quatre ratlles: *si bien Cataluña tiene un acusado carácter de unidad regional, desde muchos aspectos parece apropiado separar la provincia de Lérida por adaptarse más a un enfoque homogéneo y geográfico con el Valle del Ebro*. Punt final. O bé és que calen més explicacions?

Bromes a part: en molts col·legis ja s'ensenya als nens la nova geografia.

Apoteosi del provincialisme

per Eugeni Xammar

Algunes defeccions aquest any. El Capitán General de la Cuarta Región, teniente general Montenos-Espartero, duque de la Victoria, no hi era. El Gobernador Militar tampoc no hi era. L'Almirante-Jefe del Sector Naval tampoc. El Presidente de la Diputación Provincial, marqués de Castell-Florite, tampoc. Brillaven per l'absència llur, a la vetlla de la dimissió (precipitada per un telegrama imperatiu de Roma) del Doctor Modrego Casaus, arzobispo de la diócesis, el propi Doctor Modrego Casaus i l'arzobispo-coadjutor de la diócesis, con derecho a sucesión, Doctor Menéndez (Menéndez o González? Ramirez o Rodriguez? Ibáñez o Martínez — qualsevol se'n recorda). Els presidents de las Audiencias, la Territorial y la Provincial, l'Administrador de la Aduana, el Delegado de Hacienda, el Delegado provincial de Sindicatos, el Delegado Provincial de Información y Turismo, el Jefe Provincial de Tráfico, el Rector Magnifico de la Universidad, el Subjefe Provincial del Movimiento, la Delegada Provincial de la Sección Femenina, el Jefe del Cuerpo de Bomberos, el Jefe Superior de Policía i el Director del Parque Zoológico, és de suposar que hi eren tots, per bé que no fossin esmentats nominativament. Presents a la festa i descrits amb llurs noms, cognoms i títols, quatre grans personatges: el senyor Laureano López Rodó, Ministro Comisario del Plan de Desarrollo Económico y Social, responsable d'uns mapes preparatoris del desmembrament de Catalunya, amablement confeccionats pels serveis tècnics del seu Departament; el senyor Pedro Gual Villalbi, personalitat poc enfeïnada i sempre disponible, ex-ministro, Presidente del Consejo Nacional de Economía; el senyor Tomás Garicano Goñi, Gobernador Civil y Jefe Provincial del Movimiento; i el Senyor José Ma. de Porcioles, alcalde de Barcelona. Pobre senyor Porcioles! El seu cas fa verdadera pena.

La seva situació no té parangó en el món occidental. ¿Quin alcalde de Filadèlfia, de Lió, de Copenhague, d'Anvers o d'Amsterdam, dintre de la seva ciutat, cediria el primer lloc de la llista de precedència a ningú que no fos el cap de l'Estat? Tothom recorda els funerals de Sir Winston Churchill a la catedral de Sant Pau de la Ciutat de Londres. Tot el món pogué veure, a la televisió i a les sales fosques, com la Reina Elisabet, vestida de dol, pujava, tota sola, les escales de la Catedral. I darrera d'ella, TOT SOL, el Lord Major de la Ciutat de Londres. I darrera del Lord Major, a respectable distància, el Duc

d'Edimburg, el Primer Ministre de Sa Majestat, el Lord Canceller i l'Speaker dels Comuns. I més endarrera, tota la terregada de ministres, de mariscals, de generals, d'almiralls, de jutges i de Lords-lloctinents, d'arquebisbes, bisbes, degans i canonges, de gent uniformada i condecorada. A Barcelona el protocol és diferent. És un protocol d'importació, un protocol rigorosament provincial, en virtut del qual l'Alcalde de la ciutat, cap i casal de Catalunya, ha de cedir el pas al Capitán General, al Gobernador Civil, al Gobernador Militar, al Arzobispo de la diócesis, al Presidente de la Diputación Provincial i — ja no cal dir-ho — a qualsevol ministre, sots-secretari o director general arribat mitja hora abans de Madrid per tal d'inagurar la fira de mostres, una sala d'hospital, un escorxador o una piscina.

Acostumat a la vida oficial cispirenca el senyor José Ma. de Porcioles no s'ha adonat encara, pel que es veu, del paper deslluït que li fan representar i això explica que es deixi arraconar amb tanta de modestia. Sàpiga, però, el senyor de Porcioles que hi ha ciutadans sensibles que sofrim per ell quan el veiem relegat, injustament i sistemàticament, a la poc lluent posició d'«ultimus inter supremus».

M'he desviat una mica? He deixat caure unes quantes gotes fora del test? No ho crec pas. Tot el que precedeix ha estat escrit sense perdre un moment de vista el tema d'aquest paper, que és el provincialisme barceloní, el provincialisme conscient i organitzat, del qual la manifestació magna, l'apoteosi anual, és la concessió, la nit del dia dels Reis, a l'Hotel Ritz, sí senyors, a l'Hotel Ritz de Barcelona, del Premio Nadal de novela española, al qual s'afegeix, des de fa dos anys, el Premio Manolo Brunet de Reportajes. D'això parlàvem, d'això parlem i d'això anirem parlant, amb permís de vostès, amb permís de la direcció de Mirador i sense ganes d'ofendre ningú.

Premio Nadal? Un català senzill, normalment constituït, podria pensar que del Premio Nadal en diuen Premio Nadal perquè és un premi que el donen pels voltants de Nadal. Errada. Si fos així del Premio Nadal no se'n diria Premio Nadal. En diríem Premio Navidad, car es tracta, com ja he dit, d'un premio de novela española. No. Del Premio Nadal se'n diu Premio Nadal perquè en un moment donat va existir, segons sembla, un senyor que es deia Nadal, exactament Eugenio Nadal. Convenia deixar aquest punt ben aclarit.

Molt satisfets de llur obra, els

inventors del Premio Nadal han dit i deixat dir que el Premio Nadal era el premi Goncourt d'Espanya. Seria difícil d'imaginar una pretensió més injustificada. No hi ha entre els dos premis cap mena de parentiu. El Premi Goncourt, junt amb l'Academia Goncourt, és una fundació testamentària de l'escriptor francès Edmond de Goncourt, mort l'any 1896, germà d'un altre escriptor francès, Jules de Goncourt, mort 25 anys abans. Els germans Goncourt han deixat una obra literària que, sense ésser una gran cosa, té un lloc modest i respectat en la història de la literatura francesa del segle XIX. Novel·les realistes estimables — Germinie Lacerteux és la més famosa — estudis sobre les belles arts al segle XVIII i, sobretot, un dietari que a França, país de grans memorialistes, passa per un monument del gènere. L'Academia Goncourt, creada amb la missió precisa de concedir cada any el Premi Goncourt, és un grup de deu homes de lletres (els primers deu foren designats pel fundador) que es renovava per cooptació cada vegada que un d'ells se'n va del món. Els actuals acadèmics Goncourt es diuen Roland Dorgèlès, Alexandre Arnoux, Philippe Hériat, André Billy, Raymond Queneau, Jean Giono, Pierre Mac-Orlan, Gérard Bauër i Hervé Bazin. No hi ha cap d'aquests noms que, a nivells diversos, no representi un valor real de la literatura francesa del nostre temps. Resumint: tothom sap qui eren els germans Goncourt i el Jurat del Premi Goncourt és un jurat de persones conegudes, importants i responsables.

Ai Senyor! Quant diferents no són les coses pel que fa al Premio Nadal... El primer que hom pregunta, és clar, és qui era el senyor Eugenio Nadal. A Barcelona deu haver-hi algú que ho sap. A Girona, capital del meu país, Eugenio Nadal és un nom totalment desconegut. Negatiu han estat els resultats d'una enquesta discreta entre els meus amics i coneixences, sovint persones de posició i amb títol acadèmic. He de confessar, doncs, que ignoro qui era el senyor Eugenio Nadal. ¿Escultor, poeta, torronaire, recaptador de contribucions, geometra, viatjant de comerç, enginyer agrònom, matemàtic, radiestesista, novel·lista...? El camp de les hipòtesis és quasi infinit. Gratant, gratant, gratant potser descobriríem que era «excombatiente de la Cruzada», com el senyor Ignacio Agusti, Presidente del Ateneo Barcelonés, o el senyor Martin de Riquer, barón de Casa Dávalos, catedrático y Académico de la Lengua, o com el senyor... Aten-

ció! Terreny minat! No convé gratar massa.

Més val deixar en pau el senyor Eugenio Nadal i donar un cop d'ull al Jurat dispensador del Premio Nadal. És el moment en què les coses agafen el tomb còmic que a mi m'agrada. Membres del Jurat del Premio Nadal ho han estat, però ja no en són, el ja citat senyor Ignacio Agusti, premio Luca de Tena (o Mariano de Cavia, no ve d'un pam), autor d'El Viudo Rius (títol que hauria estat excellent per a una novel·la pònografica) i, el senyor Sebastian Juan Arbó, propagandista televisat del Referendum i signatari d'uns articles molt llargs a la Vanguardia Española, escrits amb un castellà il·lusori, una mena de dialecte negre (negre de la Guinea Española, ben entès) especialment apte per a l'expressió en cadena de veritats primeres, judicis temeraris i observacions de bulto. No han estat fins ara,

que jo sàpiga, membres del Jurat del Premio Nadal, però ho seran si és que al món encara hi ha justícia, els senyors Bartolomé Soler i José Ma. Gironella, acreditats fabricants catalans d'encenalls castellans i de serradures literàries. De moment, aquest any el jurat del Premio Nadal l'han format els senyors següents: José Vergés, administrador de la revista Destino (ex-«política de unidad»), Nestor Luján Fernández, director de la revista Destino, Antonio Vilanova, col·laborador de la dita revista, Juan Teixidor, col·laborador de la dita revista, Juan Ramón Masoliver, col·laborador de la dita revista, José Ma. Espinás, novel·lista, guitarrista, promotor de la Nova Cançó i Rafael Vázquez Zamora, redactor de la revista Destino (ex «política de unidad»). Mentre un altre miler de senyors, la meitat dels quals eren senyores, s'empassaven un menú que, a la llum de les darreres disposicions de l'Església sobre la matèria, tenia tot l'aire d'un menú de quaresma, els senyors membres del jurat del Premio Nadal, per un sistema de votacions al costat del qual el sistema electoral del Referendum pot servir de model de senzillesa, arribaven a la conclusió que la novella (tant se val el títol de la novella) original del senyor (tant se val el nom del senyor) era una bona novella, una gran novella una veritable *novela española* que per les seves qualitats, sobretot d'estil, mereixia i havia obtingut el Premio Nadal 1966.

Després d'una performança agasurada ningú no podrà discutir als membres del jurat del Premio Nadal la possessió d'aquella forma del valor personal que la

Apoteosi del provincialisme

Hotel Ritz, nit de reis...
« Aquesta nit on l'Occident s'atipa » (François Mauriac.)

llengua catalana defineix amb un mot de cinc lletres sense equivalència exacta ni en castellà ni en cap altra llengua estrangera. No ho dic, que consti, pels senyors Nestor Lujan ni Vázquez Zamora els cognoms dels quals ofereixen, si més no, certes garanties de familiaritat amb la llengua castellana.

De l'estil sense enfarfec del Sr. Nestor Lujan, concretament, n'he apreciat sempre la claretat i moltes vegades la intenció. Però els altres? El senyor José Vergés? El Senyor Antonio Vilanova? El senyor Juan Teixidor? El senyor José Ma. Espinás? ¿El senyor Juan Ramón Masoliver, inventor d'un castellà de l'altre món, d'un idioma entortolligat, fill natural de Santa Teresa de Jesús i de Don Antonio Maura i Montaner, difícil de mastegar, com hi ha Déu, però més difícil encara de pair? ¿Es pot saber qui són aquests cinc senyors per a dir el dret, de Barcelona estant, a l'hora de jutjar una novel·la escrita en castellà? ¿Es que cap d'ells no ha pres mai la precaució de mirar-se al mirall?

Amb un jurat com el jurat del Premio Nadal s'explica que un

any el Premio Nadal caigués a la falda d'una noia que, en el millor dels casos, el que mereixia no era un premio sinó una llufa. Sé prou bé que tots els Jurats són fal·libles, els de les causes criminals i els dels premis literaris. El jurat del premi Goncourt per no parlar de cap més, ha comès greus pecats d'acció i d'omissió, premiant per exemple els contes d'Elsa Triolet, pansit manyoc de raves, i deixant passar « Les Amitiés Particulieres », de Roger Peyrefitte, i « La Modification » de Michel Butor. Sigui com sigui, els acadèmics Goncourt no han premiat mai res que, ri de molt lluny, pugui comparar-se amb l'únic Premio Nadal que jo he llegit, la novel·la, diguem-ne novel·la, « Siempre en Capilla » de la sabadellenca senyoreta Maria Forrellad. Es tracta, parlant literalment, d'un llibre extraordinari i si la novel·la involuntàriament còmica fos un gènere literari classificat, « Siempre en Capilla » en seria una de les obres mestres i el nom de la senyoreta Maria Forrellad figuraria als manuals d'història literària de tot el món, al costat dels noms de Madame de Lafayette, Georges Sand, Emily Brontë, Emilia Pardo Bazán, Selma Lagerlöf, Sigrid Undset i Grazia Deledda. Escrit amb els peus de cap a cap, sense ni el més

petit defalliment de les extremitats inferiors durant més de 250 planes, « Siempre en Capilla » és un llibre ple de troballes: hi ha un senyor « enfrascado en la lectura de un tomo científico », un altre que es passeja amb un cotxet Ford sis anys abans que Henry Ford I comencés a fabricar automòbils, un altre que pren cafè en un bar de Londres quan a Londres cap bar no despatxava cafès, un que llegeix notícies importants a la primera plana del Times seixanta-cinc anys abans que el Times publicés notícies a primera plana i un pobre infeliç, en fi, que pateix mort i martiri perquè veu que se li està acabant la validesa d'un visat, quan a Europa els visats eren desconeguts per la senzilla raó que els passaports eren inexistents. No crec que es pugui demanar més i d'un Jurat que va premiar « Siempre en Capilla » es permès i natural d'esperar-ne qualsevol altra malifeta. No falta qui diu que hi ha Premios Nadals menys dolents que « Siempre en Capilla ». Es una cosa que es pot creure sense esforç i així haurà quedat demostrat, una vegada més, que les intervencions de la Providència en les obres dels homes són una realitat tangible i no una il·lusió de la fe.

... Hotel Ritz, nit del dia dels

Reis, senyors mudats senyores més mudades però menys vestides, crema de la societat i « crema de guisantes », autoridades provinciales a desdir, personalidades de la vida artística e intelectual barcelonesa. Premio Nadal de la movela española, Premio Manolo Brunet de Reportajes... Tot això és vent. Tot això és pols. Tot això és fum. Res de tot això no té res a veure ni amb la literatura ni amb Catalunya. No valdria, per tant, la pena de parlar-ne si no fos...

Si no fos què?

Si no fós que el Premio Nadal porta un nom anodi i inodor que n'amaga un altre, maligne i pudent. Si no fos que el Premio Nadal és, en realitat, el Premi anti-Crexells. Si no fos que el Premio Nadal és una empresa de descatalanització, de castellanització i d'enviliment. Si no fos que el Premio Nadal fou originalment concebut com un escandalós sacrifici propiciatori, les víctimes del qual eren la novellística catalana, la literatura catalana i, per tot dir-ho, la llengua que els escriptors catalanocastellans premionadalístics tracten sàviament

de vernàcula i que jo, més plànerament, anomeno el català, la llengua nacional de Catalunya, la pròpia i única llengua nacional de Catalunya. Si no fos que la revista Destino (ex-« política de unidad »), inventora del premio Nadal, té uns orígens cronològics, morals, intel·lectuals i polítics que tothom coneix, cosa que m'estalvia la feina de recordar-los i, sobretot, el risc de qualificar-los amb paraules adients. Si no fos, en fi, que la revista Destino (ex-« política de unidad ») es morde ganes de veure oblidats els seus orígens i si no fos que oblidar els orígens de la revista Destino (ex-« política de unidad ») i del Premio Nadal és impossible si hom no disfruta d'un volum anormal de « aptituds para el diálogo » (no hi ha llenguatge com el castellà per a dir coses sense solta), combinat amb un esperit molt viu de caritat cristiana i d'una dosi molt activa de confusió postconciliar i referendari, qualitats o virtuts que totalment em manquen quan es tracta de les coses de Catalunya, tal com jo les entenc.

Calia dir, em sembla, totes aquestes coses i un cop dites em sento agradósament alleugerit i predisposat a la crítica constructiva. Per a l'esdevenidor del Premio Nadal veig tres solucions (els membres del Jurat del Premio dirien tres « vertientes »). La primera és que tot segueixi igual. Dia dels Reis, menú selecte, votacions, *vino español*, més votacions, més gelat de vainilla, més votacions, ràdio, televisió, cafè copa i puro, un guanyador i un « placé », com a les curses de cavalls, un premiat i un finalista, els quals poden ésser novel·listes però no és absolutament necessari que en siguin. Essencial és, això sí, la « concurrencia », que ha d'ésser « numerosa », però sobretot « distinguida ». I més que essencials, indispensables, absolutament indispensables són les autoritats, més ben dit, les « autoridades », que han d'ésser primeres: « Nuestras primeras autoridades ». Per elles es fa la festa. Un acte tan fervorosament provincialista com el sopar d'atribució del Premio Nadal sol·licita, comanda, exigeix, postula, la presència d'autoritats, moltes, com més millor. Senyor Vergés, senyor Vergés, cregui'm a mi, no badi! Quan Nadal s'acosta, vull dir el Premio Nadal, no perdi el temps llegint novel·les. Deixi aquesta feina als membres subalterns del jurat del Premio Nadal i vostè dediqui's a la captació de personatges vists, *autoridades* de preferència. D'aquesta feina els francesos en diuen « fer una sala ». Es una feina de la més gran

importància. Aquest any han fallat el Capitán General, el Governador Militar, l'Almirant Jefe del Sector Naval, etc. Suposem — són coses possibles — que l'any que ve torna a fallar el sector militar, que el Presidente de la Diputación tampoc no s'acosta, que el senyor Gual Villalbí (Don Pedro) ha d'anar a Madrid, que el senyor López Rodó (Don Laureano) ja no és ministre i s'ha fet frare de la Trapa, que el Sr. Porcioles (Don José Ma.) agafa un refredat; ¿ volen fer el favor de dir-me què en quedaria del Premio Nadal? Més encara, i el detall no pot haver escapat a les fines antenes del senyor José Vergés: la ressonància del Premio Nadal 1966 a la Premsa diària de Barcelona ha estat moderada. « El Correo Catalán » (òrgan, com diu Josep Pla, de la « Comunion Tradicionalista Algodonera ») n'ha parlat breument i una mica per sota la cuixa. El « Noticiero Universal » s'ha permès certes irreverències i el cronista de « La Vanguardia Española » ha fet remarcar que « los concurrentes hablaban de todo menos de literatura ». Quan les coses van així, malament rai. Un parell d'anys més i la gent es començarà a preguntar si el Premio Nadal no és un anacronisme, moralment incompatible amb les ensenyances de Vaticà II i amb les disposicions permanents i transitòries de la nova « Ley Orgánica del Estado ». Senyor Vergés (Don José): si la seva intenció és que el Premio Nadal vagi tirant tal com està, vigili nit i dia i no es cansi de vigilar.

La segona solució és la solució Triadú. A la revista monàstico-progressista, « Serra d'Or », el senyor Joan Triadú va publicar no fa gaire un article sobre el Premio Nadal. Un article molt, molt, enraonat, en el qual el senyor Josep Triadú, amb precaucions només comparables a les que pugui prendre un artificier encarregat de llevar el detonador a un enginyer explosiu de gran potència, es permetia no gensmenys de suggerir que el Premio Nadal era una facècia que ja havia durat prou i potser massa. Fadigat segurament per l'esforç d'encarar-se amb una institució tan poderosa com el Premio Nadal, el senyor Joan Triadú és una mica boirós a l'hora de les conclusions. Em va semblar endevinar, de totes maneres, que segons el senyor Joan Triadú tot es podria arreglar si els senyors del Premio Nadal s'avenien a acceptar manuscrits en castellà i en català tal com ja fan els organitzadors dels Juegos Florales Sindicales de la Plaça de la Llana. La solució Triadú seria, doncs, la

solució bilingüista. Solució llaminera, avui com avui, però efímera. Els horitzons del bilingüisme literari són, a Catalunya, més aviat negres.

La tercera solució és la meua, la bona, la que jo ofereixo generosament als propietaris del Premio Nadal: matar el Premio, enterrar-lo sense cerimònia i dedicar cada any 200.000 pessetes a fins igualment filantròpics, però menys individualistes. Fet i fet, tan interessants com els novel·listes, i molt més interessants que els novel·listes catalans abocats a la tasca quimèrica d'escriure novel·les en castellà, són els nens poliomièlètics, els animals i les plantes, els vells (entre els quals tinc l'honor de comptar-me) els amenaçats de cranc o de malalties cardiovasculars, els ceguets, els atacats de reumatisme deformant, els artrítics, els paralítics, els escrofulosos, els leucèmics, els mutilats, els impedits i els incurables.

El Premio Nadal és una gran festa, una festa apoteòsica del provincialisme català; però els seus lligams amb la literatura no es pot dir, parlant amb franquesa, que hagin estat mai gaire forts. Més valdria trencar-los d'una vegada i no parlar-ne més. De moment, la decisió serà dolorosa pels interessats. Me'n faig càrrec, però s'hi acostumaràn més de pressa del que ells mateixos podrien pensar i quan veuran, un any darrera l'altre, que el dia dels Reis passa i que ells no han de sortir a fer els gegants, els semblarà que s'han tret un pes de sobre.

Amb Premio Nadal o sense Premio Nadal, el que cal és restaurar el Premi Joan Crexells, rehabilitar el nom cínicament preterit d'un patriota català malaguanyat, d'un magnífic escriptor, d'un excel·lent periodista, d'un economista al servei de l'economia catalana; d'un home que a totes aquestes esplèndides realitats afegia, encara molt jove, la promesa d'un talent polític de primer ordre, el nom, en fi, de Joan Crexells, tàcitament escarnit i públicament ignorat pels inventors del Premio Nadal.

No em sembla, per altra banda, que la restauració del Premi i la nova proclamació del nom de Joan Crexells siguin feines que puguin quedar penjades esperant la setmana dels tres dijous al matí, que és el nom que la gent del Pla del Llobregat dona a les calendes gregues. Són, al contrari, tasques de la més gran urgència i els encarregats naturals de dur-les a terme són, jo diria, els organitzadors i els mecenes de l'anomenada nit de Santa Llúcia, que ve a ésser, d'uns quants anys ençà,

la nit dels Reis dels escriptors de llengua catalana. Diré tot seguit, però, que la Nit de Santa Llúcia no me n'agrada gens ni gota el que té — i és molt — d'imitació de la nit dedicada als Premios Eugenio Nadal i Manolo Brunet, és a dir, la barreja de mundanitat, de literatura i de gastronomia de vagó restaurant. Convençut que les manifestacions escenogràfiques del provincialisme català com menys imitadors tinguin millor, i fidel sempre a una línia de crítica constructiva, proposo, doncs, la cancel·lació de la nit de Santa Llúcia; més exactament, del sopar de Santa Llúcia i l'augment, si és possible, del nombre de premis i de llur import, sense perjudici d'un sopar, dinar o berenar de caràcter autènticament nacional (porrons, vins del Priorat, del Panadès i ranci de la terra, escudella de pagès, botifarres i llomillo amb mongetes, suquet de rap, capó rostit amb panses, prunes i pinyons, carquinyolis, ametlles torrades i mel i mató) que, un cop conegudes les decisions del jurat s'organitzaria en honor del mateix jurat i dels autors premiats. Però proposo, per damunt de tot, un canvi del nom sota la invocació del qual es concedeix, la nit de Santa Llúcia, el premi de novel·la catalana. Patró de Catalunya i d'Anglaterra, dos països preferits del meu cor, l'un perquè és la meua pàtria, l'altre perquè no em desagradaria gens que ho fos, patró de Catalunya i d'Anglaterra repeteixo, Sant Jordi no em sembla un sant que vingui massa a tomb de parlar-ne a l'hora, no de matar l'aranya, sinó de premiar una novel·la, encara que la novel·la sigui bona, encara que sigui catalana i encara que sigui original de la meua admirada amiga Mercè Rodoreda. El sant que jo proposo és Sant Joan Crexells, jove cavaller de les lletres catalanes i no amagaré que trobo estrany, molt estrany, que els organitzadors i mecenes de la Nit de Santa Llúcia no hi pensessin abans que jo.

Amb l'esperança, doncs, de veure ben aviat la restauració del Premi Joan Crexells i el desig que les novel·les catalanes premiades sota aquest signe siguin bones, em despedeixo dels lectors fins a un altre dia i, en aquest primer mes de l'any 1967, adreço a cadascun d'ells les paraules rituals dels homes de la Unió Catalanista: « a vós any nou i a Catalunya vida nova ».

Eugeni XAMMAR.

L'Ametlla del Vallès, 17 de gener del 1967, diada dels Tres Tombs, dita també de San Antoni dels Ases — aniversari de l'autor.

Edicions Proa
Biblioteca A tot vent

LA MORT A VENÈCIA
per Thomas Mann

(Trad. J. Fontcuberta; pròleg F. Formosa)
Una de les narracions més interessants i més suggestives de l'autor, tant per la substància del contingut com per la perfecció formal.

LES DUES FUNCIONS DEL CIRC

per A. Artis-Gener
(Pròleg D. Guansé)

L'acció de la novel·la - rica i complexa - té lloc a la Martinica, on per atzar ha hagut de recalar un vaixell d'emigrants.

DUES O TRES GRÀCIES
per Aldous Huxley

(Trad. i pròleg M. T. Vernet)
Una dona és profundament influenciada i transformada a cada nou amant, sense, però, deixar d'ésser la Gràcia ingènua i bona de sempre.

Novetats Novetats

LA CONDICIÓN HUMANA
per André Malraux

(Trad. S. Vives; pròleg M. Serrahima)
L'acció es desenrotlla a la Xina revolucionària i comunista, i els valors de la narració són dobles: els d'un document històric i ideològic elevat a la categoria literària i els d'una història apassionant amb uns personatges vivents enèrgicament conduïts per la mà de l'escriptor.

EL VELL I LA MAR

per Ernest Hemingway
(Trad. i pròleg Ferran de Pol)

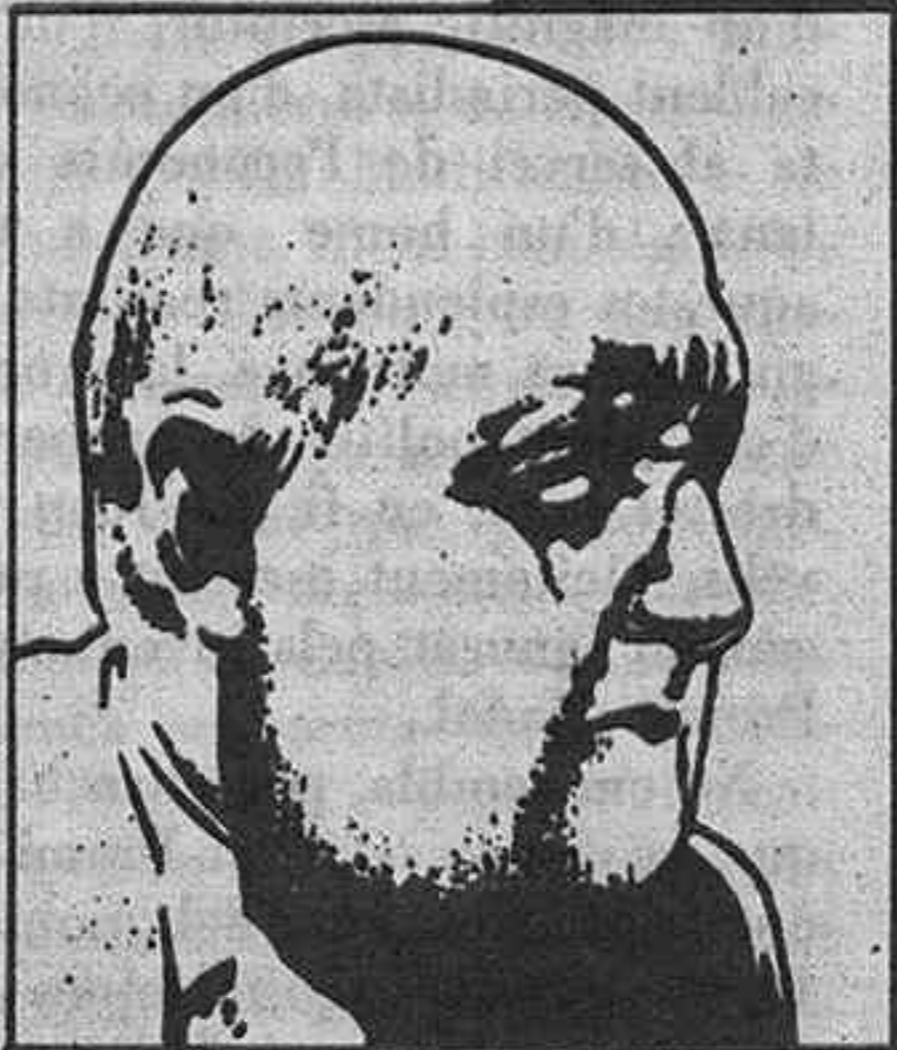
Una obra clàssica de la novel·listica contemporània. El problema de l'home víctima de la usura del temps i de l'isolament, plantejat amb una simplicitat densament patètica. Premi Pulitzer i Premi Nobel.

ALL I SALOBRE

per J. M. de Sagarra
(Pròleg J. V. Foix)

Una història realista i vivacíssima en l'escenari d'un poble de la Costa Brava, dins les primeres dècades del nostre segle, composta amb la prosa més rutilant i pintoresca de l'autor de Vida privada.

AYMÀ, S.A.E.
Apartat 12002
Travessera de Gràcia, 64
BARCELONA, 6